

Akt Riy ta paliinna ku Iisa Masi Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu keder. Ta seerinkar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Buɗ cooniig Iisa ho ɗa diyiig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo in odinco ar ka awalle. Kar gay, ɗa goy datikco in Ruwwin ta Buɗi. Ruwwin-at gaayaag maajirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) in gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho ɗu ooyta, ɗu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja maman Egliz teestu Zeruzaleem in Yuudinna. Na gaaraate pey maman Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak ɗu koliy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin ɗuurak ko, din oki kretiyenna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Buɗi

¹ Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk ɗa gaartu min Buɗ ɗaamiiga ² nam yiriy taat Buɗ cooniig ka samaaner. Min ɗa bal coone misa, in gudurre ta Ruwwin ta Buɗi kat

na dobtu gee a nuu goye paliinna, kar na gaariico maan kaak nuu gine. ³ Ka seener, min na nooytu, na bayinco loco. Na goy in nuura mena orok pood ho na gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, na goy in odinay. Na kaawco do bi ka *Meennaw ta Bundi. ⁴ Yiriy rakki, wiktin taat nu rakiy tee, na diyiiico aman : « Dakon amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Bun kaawtu a naako bere. Maan naar-ak, nu kaawkon ga ko. ⁵ Ar kaak awalle Yaaya *batiziyig gee in amay, din gay, dak ko mena sood di, Bun yaako batiziyin ko in Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶ Yiriy rakki, gee numtu in Iisa Masi ho nu indiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel* ga ? » ⁷ Iisa gay telkiico aman : « Naar Tanni in izinney kat na diyiiit wiktine. Kar kun gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸ Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Bundi asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zuude in ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasin wer okinji. » ⁹ Min na kaawtu pa-ak, Bun cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat na cooniyo, uce asiig goota nam nu talgigdo tak-tak. ¹⁰ Wiktin taat nu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹ Kar nu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asin ko ampa,

* **1:6** 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asa icin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room.

ku kociliy samaane ? N̄a Iisa kaak Buŋ coontu kuwa-ak di, yeepinji sa asa gine ar kaak ku taliig n̄a coontu un̄ko-an̄ di. »

N̄ume ka paliinnar

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka Olibiyennar†, n̄u yeeptu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilo-meetir rakki. ¹³ Min n̄u ottu Zeruzaleem, n̄u un̄jitu geero ho n̄u coktu kuwa ka gusuurdi, wer kaak n̄u numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in̄ Andre, Pilip in̄ Tooma, Bartelemi in̄ Matiye, Zaak ron̄ ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud ron̄ ka Zaak. ¹⁴ N̄u numgiy in̄ menaw ho n̄u indiy Buŋ in̄ gelbin rakki. Daad daarin̄, in̄ Mariyam atan̄ Iisa, ho in̄ sin̄tay ku Iisa, n̄uur sa goy in̄ n̄uura.

Nu dobig Matiyaas kat yaa makin̄ Zuudas

¹⁵ Do mena n̄uur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in̄ orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu datikco ho n̄a kaawtu aman : ¹⁶⁻¹⁷ « Gem kol sin̄tay, ku iban kadar Zuudas, n̄aar minninte ho riyoy sa ba serpite, kar gay, n̄aar di kaak ogirco do n̄uur kuuk as obin̄ Iisa. Maanna-ak as do weriy asaan Ruwwin ta Buŋdi kat kaawji do Dawuud min awalle a n̄aa siirin do Kitamner a taa kuuniye ampa. ¹⁸ N̄u berji gurus do Zuudas a n̄aaco gaarin̄ Iisa Masi. In̄ gurus-ak, n̄a gidiytu morgo. Do wer-ak, n̄a zuokitu gu6 nam aadiy okin̄co sa booye. ¹⁹ Gee ku Zeruzaleem okin̄co doriig maan kaak asji do kaay ka Zuudas.

† **1:12** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak n̄u koliig pa-ak, asaan n̄a gin atay dakina kaak n̄u koliy Olibiye.

Do saan taar-at ko, ɲu kolaag morgo-ak a “ Akel-damma. ” Pa-ak diya aman : “ Morig ka baarir ” in kaawco. ²⁰ Cokiyon taat Sultan Dawuud siirtu do maktumne ta *Soom do bi ka Zuudas aman :

“ Geriy sa, ɲu pociɲji

ho waan sa goyaajido. ” †

Ɗa siir pey aman :

“ Gem ka pey kat yaa icin riyoy. ” §

²¹ Do bi ka siirindi-aɲ ko, gii ice gem kaak yaa maɲiɲ Zuudas. Gem ɲaar-ak yaa gine min gee kuuk goy in ginte do wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, ²² min wiktin taat Yaaya *batiziyiiga nam yiriy taat Buɲ cooniig kuwa ka samaaner min do datikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig in odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

²³ Min ɲu doriit kaaw ta Piyer-at, ɲu doɓtu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seerinƙar gay sinji Matiyaas.

²⁴ Min pa-ak, ɲu inditu Buɲ aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okiɲco. Gaarni min gee ku seer-aɲ ka moon di ki doɓtu, ²⁵ asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa maɲiɲ Zuudas. Yampa, Zuudas, ɲaar rasit ko riyoy ho ɲa deet kar wer ka waaliyga. » ²⁶ Hiyya, do wer-ak, ɲu indiig Buɲ a ɲaaco doɓe ɲaar kaak ɲa rakiyo.* Buɲ gay doɓiig Matiyaas. Hiyya, ɲa ɲumtu in paliinna kuuk orok in rakki.

† **1:20** Wer ka gase kaawor do Soom 69.26. § **1:20** Wer ka gase kaawor do Soom 109.8. * **1:26** Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Buɲ yaa doɓe, ɲu inda ja Buɲ, kar ɲu siiriig sin ku gee okiɲco do gamnar, ɲu leeyiig gamin-ak do baldumner, ɲu sekiyiita ho ɲu oriig keɗer. Paa kat, ɲuu tale waan kaak Buɲ yaa doɓe.

2

Ruwwin ta Buṇḍi paaya do geenji

¹ Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee ṅuur-ak ṅumtu okiṅco do wer rakki. ² Kodok di, ṅu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam ṅa miniig wer ka ṅu goyiyo. ³ ṅu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho ṅu paayiy do ay kaa ka gemor. ⁴ Ruwwin ta Buṇḍi gay miniigu ho ṅu teesit kat kaawe kaawin kuuk kuṅcoḍo uudin taat ta gaariico a ṅuu kaawe.

⁵ Do wiktin taar-at, do Zeruzaleem, gin *Yu-udinna kuuk obit abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okiṅco kuuk do adiy ka kidar. ⁶ Min hawin-at kuuniyту, gee dakina dortu, ho ṅu astu taliṅ maanna-aka. ṅu barjiltu asaan ṅu cokiya ṅuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuṅcoḍo ho ay gem di cokiya waan kaawa iṅ kaaw ta darrey. ⁷ Maanna-aṅ patiy kayco, taat ṅuu kaawen ke ṅu ibanno. ṅu indintu ziṅkico aman : « Okiṅco kuuk ku taliy-aṅ, ṅu min Galile di walla ? ⁸ Maman gee-aṅ di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? ⁹ Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zuude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. ¹⁰ Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, ¹¹ min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuudinnaḍo ku aada abaadin ta Yuudinnar. Yampa, okinte, gii doraagu ṅu kaawa iṅ kaawin ku darriniyte do bi ka gamin kuuk ajbay ku Buṇḍi. » ¹² Okiṅco, ṅu ajbiyту dakina, taat ṅu kaawen ke ṅu ibanno. ṅu inditu ziṅkico aman : « Taar-an gay

baati maa kate ? » ¹³ Kar daarin gay ajimiyaagu ho nu diyiico aman : « Nu see aay di ! »

Piyer kaawa do geemir

¹⁴ Min nu cokiytu kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu unco inj paliinna kuuk orok inj rakki, kar na kaawiico rada do geemir aman : « Gem kol sintay, kun kuuk Yuudinna inj kun okinco kuuk goy Zeruzaleem, laan denginko samaane do taat naako kaawe ho girsonti do taat kuuniyaw. ¹⁵ Nu kaawa a gee-an see aaye. Kar sando, ka seenerro, taar kat daabinti pat parrik di ! ¹⁶ Kar din gay taat nabi Zowel kaawtu min awalle as kat do werti. ¹⁷ Na kaaw aman :

“ An taat Bun kaawtu :

Do wiktin taat yaa ase,

naako paayin Ruwwiner ay wer do gee okinco.

Kooginko ku miday inj ku daadi asiy kaawe ar nabiinna,

do dubilko ho do gemsiko naaco bayne gamna nuu tale.

Kar do aginiykonj gay, naaco kaawe inj sooniika.

¹⁸ Ka seener, menaw nuur-ak,

naa berin Ruwwiner ay wero

do gay riyor kuuk miday ho inj kuuk daadi.

Paa kat, nu asiy gine nabiinnar.

¹⁹ Nu asiy gine gamin kuuk ajbay dakin ka samaaner ho kefer oki.

Gee asa tale baar, ako, inj uc ku mooydi.

²⁰ Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik ar baar,

ja kat yaa ase yiriy ta *Rabbiner.

Yiriy taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹ Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Bun

in sin ku Rabbine yaa gase jile. »* »

²² Piyer deeliit pey kaawoy aman : « Cokiyon sellen, kun gee ku Israyeel, do taat naako kaawe. Ku iban tam kadar Bun gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko. Na ginig gamin-ak in Iisa Masi kaak min geeger ka Nazareet asaan naako gaare kadar naar kat tabirga. ²³ Gem-ak, Bun meenji ko berkon do pisin ko ar taat na raktu. Naar iban ko min awalle ho na ictu niyine do maan kaak ku asiji gine do kaay. Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Bun a nuu doodin ka etor kar naa mate. ²⁴ Kar Bun gay jilig min do diiginey ho na nooyig min do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci. ²⁵ Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do Kitamner aman :

“ Nu talaag Rabbine untu doo,
na goy do serpar paa kat, nu galiydo.

²⁶ Do saan taar-at ko, adir gintu portiko
ho kaawnar sa gintu gala,
asaan nu iban kadar in imaandu kat
naa baay jammiye do unji ka Bundi.

²⁷ Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole
ho ki ooyaado kadar nun gemon yaa zoode
keder.

²⁸ Ki gaarduut botol taat bera goye
ho kiidu miinin adir in galal

do wiktin taat naa goye in kinke. »† »

²⁹ Piyer diytu pey aman : « Gem kol sintay, naako kaawe waran, Migite Dawuud, naar mate, nu diyig do girpi‡ kaak yoo din oki goy kar do darrite. ³⁰ Kar

* **2:21** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5. † **2:28** Wer ka gase kaawor do Soom 16.8-11. ‡ **2:29** ‘girpi’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘pugurum’.

ɲaar gay nabiinɛe ho ɲa iban kadar Buɲ togile a gem rakki min ɔo tambaay asa tee meennaw.

³¹ Sando, Dawuud ɲaar iban ko min awalle kadar Masi kaak Buɲ ɔoɔtu asa nooye. ɔo bi ɲaar-ak ko, ɲa ɔiytu aman :

“ Buɲ bal rasiɲji ɔo ɔatik ta gee kuuk mate ho ziy sa bal zoode ɔo maginer. ”

³² Ansii ko, nu kaawiiko aman : Buɲ nooyig Iisa Masi-aka, ho okintini, ni talig ɲa goy in ɔoinay.

³³ Buɲ cooniiga, kar ɲa ɔiyig ɔo meeday, kar ɲa beriiji Ruwwiney taat ɲa kaawtu a ɲaaji bere. Maan kaak ɲa gastu min ɔo tacco, ɲa berintiɲ loni. Taar-an ko taat ku ɔoriyo ho ku taliy ɔinɲa. ³⁴ Ya Dawuud meenji sa, ɲaar bal coone kuwa. Kar gay, ɲa kaaw ɔo bi ka Iisa Masi aman :

“ Rabbin kaawji ɔo Rabbiner aman :

Asu goy ɔo meedar

³⁵ nam wiktin taat naa asiriɲ adinenɲ, ɲuu gine wer ka lee asiɲjin. ”§

³⁶ Kar gay cokiyonɲ, kuɲ okiɲko gee ku Israyeel, ibinonɲ tam kadar ɲa Iisa Masi kaak ku ɔoɔtu ka etor-ak, ɲa ɲaar ko Buɲ ɔiytu *Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba ɲum in kuuk aamine

³⁷ Min gee-ak ɔoriit kaaw-at, ɲu barjiltu tak-tak, kar ɲu indiig Piyer in eenji paliinna aman : « Gem kol siɲtay, ampa-ak giɲ ginenɲ kat mamam ? »

³⁸ Piyer gay telkiico aman : « Ibinonɲ niginɲko ho ay gemo, ɲu *batiziyinji in siɲ ku Iisa Masi, kar Buɲ yaako saamiyiɲ zunuubinniko ho ɲaako bere Ruwwiney. ³⁹ Asaan maan kaak ɲa kaawtu-ak,

§ 2:35 Wer ka gase kaawor ɔo Soom 110.1.

ɲaako berinji yoo do kooginko ho do gee kuuk goy serek oki. Ka seener, ɲa berinji do gee okinco kuuk ɲaa kole. » ⁴⁰ Piyer kaawco pey kaawin dakina a ɲuu ooyinco ho ɲaa iskinco*. Na diyco pey aman : « Gee ku dinjka-an, ɲuur samaanno. Pikon botilco ! Ek di kuu gase jile. » ⁴¹ Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, ɲu batiziyiigu. Yiriy taar-at, gee gaay nece alip subba numtu in gee kuuk aamin do Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴² Gee okinco kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna bildiigu a ɲuu goye ar sinta kuuk tacco rakki. ɲuu goye sawa : teenco, seenco sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³ Do wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk ajbay in gudurre ta Bunɗi ho gamin-an unjiico kolaw do geemir. ⁴⁴ Gee kuuk aamin-ak, okinco kaawco rakki ho ɲu numaag gaminco sawa. ⁴⁵ ɲu gidiyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, ɲu deediig benannico, ay gem di do wer kaak ɲaaji nece. ⁴⁶ Kun kawta, ɲu numa in gelbin rakki do hoosin ta *ger ka Bunɗi. Do geriyco, ɲu tiya sawa in galal, bal ice ka zinƙico. ⁴⁷ Hiyya, do wer-ak, ɲu oziliy Bun ho gee okinco elgiigu. Ansii ko, kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey asgiy nume in ɲuura.

3

Piyer in Yaaya cool gem kaak rungiye

¹ Yiriy rakki, do wiktin ta salaaner in pat subba, Piyer in Yaaya coona do hoosin ta *ger ka Bunɗi

* **2:40** 'iskinco' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'huusiniŋco'.

ka *Yuudinnar. ² Na gin gem rakki runḡiye min nu weeyiiga. Kun kawta, nu iyiiga, nu diyiiḡ do botol ta ger ka Buḡdi taat nu koliy « Botol taat Samaane » a ḡaa oce min do gee kuuk asa unje eḡe. ³ Wiktin taat gem-ak taliig kun Piyer in Yaaya asa unje eḡe-ak, ḡa indiigu aman : « Gem kol sinḡay, berondu ḡak ḡa. » ⁴ Min nu doriit kaaw-at, nu peytu ho nu taliig yalaan. Kar Piyer diyiiḡi aman : « Talni samaane. » ⁵ Ek di gem-ak taliig samaane. Na hariya a wal ḡaa gasen ko maan minninco. ⁶ Kar Piyer gay diyiiḡi aman : « Wala nu gin gurus, wala nu gin daabne. Kar gay, maan kaak nu gintu di, naan berinḡi, in sin ku Iisa Masi ka min Nazareet, nu kaawaajin-an : ucu ho jaawu ! » ⁷ Do wer-ak, Piyer obiig pisinḡi ka meeda, ḡa jaaliiga. Ta bite-an di, asinḡi ku gemor-ak paantu tal ⁸ ho ḡa uctu parak, ḡa peytu tal, ho ḡa teesit jiwi. Na unḡitu in paliinna do ger ka Buḡdi ho ḡa jaawiyo, ḡa beriyo, ho ḡa oziliy Buḡ. ⁹ Gee okinco taliig ḡa jaawaw ho ḡa ozila Buḡ ¹⁰ ho nu ibiniig a ḡa gem kaak goygiy oce do botol taat nu koliy a « Botol taat Samaane » ta ger ka Buḡdi. Okinco, nu ajbiyту tak-tak do maan kaak kuuniyji do gem-aka.

Piyer kaawa do geemir do ger ka Buḡdi

¹¹ Piyer in Yaaya unḡitu ba tarmi ta ger ka Buḡdi taat nu koliy « Tarum ta Selemaan » ho gem kaak nu cooltu-ak ob baaco di. Gee dakina aaniyiigu in gadco asaan nu ajbiy aale. ¹² Min Piyer taliig nu asaaco-ak, ḡa diyiiico aman : « Gee ku Israyeel, maa di ku ajbiy pa do gem kaak cool-anḡa ? Maa di ku taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak, nin kat coolig in gudurrini walla ? Wal a nin din kat samaane

do unji ka Buᅇdi ? ¹³ Ha'a, paado ! Na Buᅇ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub, naar di oki Buᅇ ka aginiyte kaak berit *darjiney do gay riyoy Iisa. Kuᅇ maaniikon di obiiga, ku iyiig do unji ka Pilaat. Kar do wiktin taat na raka pikiᅇji, kuᅇ gay pooce. ¹⁴ Ku indig naako pike naar kaak dee gemo ho kaak sellen do unji ka Buᅇdi ho bal nigenᅇ gay, ku pooᅇga. ¹⁵ Paa kat, ku deeyig naar kaak bera goye. Kar Buᅇ gay nooyig min datik ta gee ku mate, nin gay saadinna. ¹⁶ Gem-aᅇ coole inᅇ gudurre ta siᅇ ku Iisa. Nun gay aamin inᅇ naara ho paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku ibiniy-aᅇ cooltu-aᅇka. Inᅇ amaanne taat inᅇ siᅇ ku Iisa Masi kat, na gastu gudurre tak-tak.

¹⁷ « Diᅇ gay gem kol siᅇtay, nu iban tam kuᅇko ho inᅇ aginduwko, pooce kaak ku pooᅇig Iisa-ak asaan ku ibanno maanna. ¹⁸ Kar gay, ampa-ak, Buᅇ necit kat taat na kaawtu awalle inᅇ biᅇkico ku nabiinnar aman : “ Masi kaak naako tabire asa taabiye. ” ¹⁹ Diᅇka-aᅇ gay, ibinonᅇ nigiᅇko, rason botol ta samaanno ho aadonᅇ Buᅇ, kar naako saamiyiᅇ zunuubinniko. ²⁰ Kar kat, *Rabbin Buᅇ yaako bere wiktin ta aapiyer, kar naako naaminᅇ pey Masi kaak na doᅇtu loko min awalle, naar ko Iisa. ²¹ Diᅇka-aᅇ, Iisa Masi yaa goyeᅇ ja kuwa ka samaaner nam yiriy taat Buᅇ asiy newsiᅇ gamin okiᅇco marbinto ar taat na kaawtu min awalle inᅇ biᅇkico ku nabiinna kuuk na doᅇtu. ²² Ka seener, nabi Muusa gay kaaw do Kitamner aman : “ Rabbin Buᅇ yaako doᅇe nabiᅇᅇce kaak ar nunu min do siᅇtiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³ Ay gem kaak pooᅇiᅇt kaawoy-at, nu imiliᅇn kara min do gee

ku Bun̄di ho ɲuu deen̄ji. ”* 24 Nabiinna okiŋco kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye do menaw-an̄ku. 25 Gem kol sintay, kaaw taat Bun̄ kaawtu in̄ bin̄kico ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku un̄je ko do jamaw taat Bun̄ obtu in̄ aginiyko, wiktin taat ɲa kaawiiji do Ibraayim aman : “ Min baa tan̄jin di, naa barkiyin̄ gee okiŋco kuuk goy do duniiner. ”† 26 Awalle, Bun̄ ɲaamig ja gay tabiriikar Iisa Masi loko. ɲa ɲaamiiga-ak a ɲaako barkiyin̄ko ho ay gem di yaa rase goyin̄ji ka jookumo. »

4

Piyer in̄ Yaaya do un̄jo ka agindaw ku Yuudinnar

1 Wiktin taat Piyer in̄ Yaaya kaawiy misa do geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daarin̄ astu : gay satkiner, tatkaw ka askinnar kaak gooya ger ka Bun̄di, ho in̄ *Sadusiyenna oki. 2 Min ɲu taliig di, ɲu dapin̄tu asaan Piyer in̄ Yaaya bilda gee a Bun̄ nooyig Iisa min do muuti. Ansii kat, gee oki asiy nooye. 3 Hiyya, ɲu obiigu ho ɲu un̄jiig dan̄aayne. ɲu waltu atta asaan pat deete.* 4 Kar gay, min gee kuuk cokiyit kaaw ta paliinnar do *ger ka Bun̄di-ak, dakina aamintu. In̄ ɲuur kuuk awalle, okiŋco, ɲuu nece ar gee alip beey (5000) pa.

5 Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, manjikina ho agindaw ku gaanuundi numtu okiŋco do geeger ka Zeruzaleem. 6 Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag *Han, *mee satkiner ka tatko,

* 3:23 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.19. † 3:25

Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.18. * 4:3 Do gaanuun ka Yuudinnar, ɲu dukamno seriin in̄ aando.

in̄ *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho in̄ gee okin̄co ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka. ⁷ Kar Piyer in̄ Yaaya, ŋu imiliig min do dan̄aayner ho ŋu iyiig un̄co, ŋu indiigu aman : « Ku cooliig gem-an̄ in̄ gudurre ta waa ho in̄ sin̄ ku waa ? » ⁸ Min ŋaar-ak di, Buŋ miiniig Piyer in̄ Ruwwiney kar ŋa kaawiico aman : « Kuŋ agindaw ku Yuudinnar ho in̄ ku darrer : ⁹ yiriyta ku indaani do bi ka a ni ginji sellen̄ do run̄giiner-an̄ka ho ku raka ibine in̄ maman gem-an̄ cooltu. ¹⁰ Di ŋaar-ak, ya gem-an̄, ku talaag ŋa pey un̄ko cewey-an̄, kuŋ ibanno yoo gee ku Israyeel okin̄co kadar gem-an̄ gas aapiye in̄ sin̄ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tan̄ji kat coolig gem-an̄ka. Ŋaar ko ku doodtu ka etor ho Buŋ gay nooyig min do muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ŋu siirtu do Kitamner aman :
 “ Ŋa dambi kaak gay pinindi accitu.

Ŋaar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ”†

¹² Ka seener, jile goy in̄ ŋaar di. Min do duniiner okintiti, Buŋ bal diye sin̄ ku pey do geemir a ŋuu gase jile, illa sin̄ kuŋji di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar† ajbiyту tak-tak, asaan ŋu talaag Yaaya in̄ Piyer bal garkiye, kar ŋu kaawaaco do un̄co bal kolaw. Ŋu ibintu kadar ŋu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ŋu taliig gem kaak cool-ak goy un̄co, ŋu ibanno kaaw tak-tak taat ŋuuco telke. ¹⁵ Hiyya, ŋu kaawiico aman : « Amilon̄ kara min anne !

† **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † **4:13** ‘agindaw ku Yuudinnar’ : Gee ŋuur-ak, ŋu orok peesira in̄ rakki gemo. Tatkuwco, ŋaar mee satkiner ka tatko ho riyco gay, ta dukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

» Min ɲu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico do bi kaŋco. ¹⁶ ɲu kaawtu aman : « Di gee-aɲ gi giniɲ maman ? Gee okiɲco kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar ɲuur ko ginig maan kaak ajbay-aɲka. Inj taar-an, gi gediraado gii meele. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Diɲka-aɲ giico tode, ɲu kaawenno bat inj siɲ ku Iisa do waanna ho ya ɲu kaawa pey, ɲuu aawe rada. »

¹⁸ Min ɲaar-ak, ɲu koliig Piyer inj Yaaya ho ɲu diyiico aman : « Yaman kawiyonj tak-tak-tak, dakoɲ kaawenno ho dakoɲ bildenno pey gee inj siɲ ku Iisa. » ¹⁹ Kar ɲuur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii iceɲ kat taat moo, kaawin kuɲkoɲ wala kaaw ta Buɲdi ? ²⁰ Nin gay bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do Iisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karminiico pey, kar ɲu rasiigu asaan ɲu balco gase orne taat ɲuu obiɲco ho gee okiɲco ozilaag Buɲ do maan kaak kuuniye. ²² ɲu oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok pood.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer inj Yaaya dakiig gas eenco ho ɲu osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawiico. ²⁴ Min ɲu doriit kaawco-at, okiɲco, ɲu teestu salkiye sawa inj gelbin rakki. Do salaanco-at ɲu kaawa aman : « *Rabbin Buɲ, ɲa kiɲke-aɲ ko kaak kilgiyig samaane inj kiɲa, barre ho inj gamin okiɲco kuuk goya. ²⁵ ɲa kiɲke-aɲ ko

kaak berit Ruwwinen̄ dō migini§ Dawuud kaak gay riyon̄. Ruwwin-at ko ñaamig ña kaawiy aman : Ña dambi kaak gay pinindi accitu,
 “ Maa di gee ku duniiner saariy motol ?
 Ñu diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy ziñkico dō gartar.
 Ho agindaw ñum a ñuu pociñ Rabbine
 ho Sultan kaak ña doßtū. ”*

²⁷ Hii, ka seener, *Herood in̄ Pons Pilaat ñumtu Zeruzaleem in̄ gee kuuk Yuudinna in̄ kuuk Yuudinnado a ñuu pociñ gay riyon̄ kaak ki doßtū ho ki darjiytū. ²⁸ Ampa-ak, ñu ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu in̄ gudurreñ. ²⁹ Kar diñ gay, Rabbine talu, ñu saraaninta. Berni gudurreñ taat ni gaarin kaawon̄ bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurreñ, kii coole gee ho in̄ siñ ku Iisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurreñ ho kuuk ajbay, ñaar kaak ki doßtū dō riyon̄. »

³¹ Wiktin taat ñu gaastu in̄ salaane, werco kaak ñu goyiy-ak teestu azire. Okinco, Ruwwin ta Buñdi miiniigu ho ñu baawtu gaare kaaw ta Buñdi bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benannico

³² Gee kuuk aamine, okinco kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko, ñu ñumiig gaminco okinco sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-añ kanto. ³³ Paliinna kaawtu dō bi ka Rabbin Iisa aman : « Ña nooye ho ni talig in̄ odinni. » Ñu kaawtu in̄ gudurre okintiti ho in̄ gee ku aamin-ak, okinco, Buñ barkiyiig dakina. ³⁴ Dō

§ 4:25 ‘migini’ : Werin daariñ, ñu kaawa a ‘tanni ka tatko’.

* 4:26 Wer ka gase kaawor dō Soom 2.1-2.

ɗatikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kida ho gin ger-ak di gidiiyig gamnay ho ɗa iyiig gurusji. ³⁵ Nju beriig ɗo pise ka paliinnar ho ɗuur gay, deediig gurus-ak ɗo ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do ɗatikco, gin gem rakki ɗu kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a ɗa Barnabaas, siɗ-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». Njaar min baa taɗ Lebi, kar ɗu weeyig ɗo kid ka Sipre. ³⁷ Gem njaar-ak gin kida. Nja gidiiyiga, kar ɗa iyiig gurus-aka, ɗa beriig ɗo paliinnar.

5

Raade ka Ananiyaas in Sapiira

¹ Gin gem rakki ɗu kolaag Ananiyaas in daaciy Sapiira. Nju deetu kaawco a ɗu gidiiyɗ kidco. ² Min ɗu gidiiyga, ɗu kaawtu a ɗaa ɗukumiɗ gurus-ak daariɗ ho kaak ɗak gay, ɗaa iyiɗ ɗo paliinnar. ³ Min pak, Piyer kaawiji aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiig *Seetanne unjitu ɗo gelbinea ? Ki ɗukumiig gurus kaak ki gidiiyig kidaɗ, kar ki raadiy ɗo Ruwwin ta Buɗi. ⁴ Min ki bal gidiiyɗ misa kid-aɗ sa, ɗa kaɗji wal maman ? Ho min ki gidiiyig ko sa, gurus sa kaɗji wal maman ? Kar maan kaak ɗaaminɗi ki raadiy ampa-aɗ gay maa ? Iban kadar raadinji-aɗ, ki bal raade ɗo geemir, ki raad ɗo Buɗi. » ⁵ Min Ananiyaas doriit kaawat, ɗa galto ho ɗa mattu. Hiyya, ɗuur kuuk dorit kabarre-at, okiɗco, kolaw obiigu. ⁶ Wiktin taat ɗa mattu, ɗubal astu, ɗu maliyig ziy in kapanne, ɗu iyiig ɗo maginer ho ɗu tiisiiga.

⁷ Min ɗu tiisiga, yaa nece ar pat subba pa. Daaciy ta Ananiyaas unjitu ɗo wer kaak paliinna goyiyo.

Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸ Do wer-ak, Piyer gaar-
itig gurus kaak mitti iyiico. Ho ɲa indiit aman : «
Kid kaak ku gidiytu-aɲ aɲ di gurusji walla ? » Ta
taliig gurus-aka kar ta telkiiji aman : « Hii, ɲa ɲaar
ko aɲ di » ⁹ Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman
ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Buɲdi
? Di cokay, gee kuuk asa min tiisin mitke as ko
moota in geero. ɲuuke icinke kaŋke oki. » ¹⁰ Ar
kaawte-an di, ta galtu do unji, kar ta mattu. Dubal-
ak astu do wer-aka, ɲu unjitu, kar ɲu gasit ta mat
ko. Hiyya, ɲu iciliita, ɲu iyiita ho ɲu tiisiit do serpey
ta mitti. ¹¹ Hiyya, *Egliz okinji in gee okinco kuuk
dorit kabarre-at, kolaw unjiico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹² Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dak-
ina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Buɲdi do
uɲco ka geemir. Gee kuuk aamine numgiy okinco
werco rakki do *ger ka Buɲdi, do wer kaak ɲu koliy
ba tarum ta Selemaan. ¹³ Kar gee kuuk kara gay
gina kolaw taat ɲuu nune in ɲuura. Yampa, ɲuur
sa kaawa samaane do bi kaŋco. ¹⁴ Paa di oki, goy
gee dakina, miday ho daadi, ɲu duuntu masisco, ɲu
aamintu do *Rabbine ho ɲu numtu in ɲuura. ¹⁵ Do
saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, ɲu
imilaag gee kuuk radaw do botilniidi, ɲu leeyiig do
argigdi ho do darinilnal. ɲu giniy ansi-ak a wal
paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote diɲ
ga minninco rakki, ɲaa gasen diɲ ga aapiye. ¹⁶ Min
darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina
astu. ɲu iyiig geeɲco ku radaw ho in kuuk aarid
obgu. Gee-ak okinco, Buɲ coolgu.

ɲu obig paliinna danjaayne

17 *Mee satkiner ka tatko ho in̄ ŋuur kuuk goy in̄ ŋaara kuuk min *Sadusiyenna, ictu niyine a ŋuu obiŋ paliinna. Ŋu ictu niyin-ak asaan ŋu ginaaco hasuudinaw. 18 Min pa-ak, ŋu obiigu, kar ŋu un̄jiig daŋaayne, do wer kaak ŋu obiy gee doo. 19 Kar gay, in̄ aando, Rabbin ŋaamtu d̄ubiley piliig d̄ibirin ku daŋaayner. Ŋa imiliig paliinna kara, kar ŋa d̄iyiico aman : 20 « Baan̄ do ger ka Buŋdi, anner kat, kuuco gaare do geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. » 21 Min paliinna dortu pa-ak, in̄ kawtir kawtira, ŋu baawtu do ger ka Buŋdi ho ŋu teestu gaarin garaanco.

In̄ kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in̄ ŋuur kuuk goy in̄ ŋaara uctu in̄ taŋco. Ŋu numiig aginay ku darrer ku Israyeel a ŋuu dee kaawco. Kar ŋu ŋaamtu askirna, ŋuu iyin̄ paliinna-ak min do daŋaayner, ŋuu indiŋco. 22 Min ŋu ottu do daŋaayner, ŋu bal gasiŋco. Ek di ŋu yeceptu ho ŋu osiico do maan kaak kuuniye. 23 Ŋu kaawtu aman : « Ni baaw do daŋaayner ho ni gasig d̄ibirniiti d̄ibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig d̄ibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. » 24 Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Buŋdi in̄ agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, ŋu ibanno taat ŋu kaawe oki. Do wer-ak, ŋu indiy kat zin̄kico do maan kaak asco do paliinnar. 25 Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Buŋdi, ŋa d̄iyiico aman : « Cokiyon̄ ! Yaman, gee kuuk ku obtu do daŋaayner-aŋ, diŋ goy kur do ger ka Buŋdi, ŋu garkiya gee. »

26 Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in̄ geen̄ji a ŋuu obiin̄ paliinna, ŋuu iyiiŋco. Kar gay, ŋu obiig

in̄j taat ool di, asaan ŋu gina kolaw pa gee yaa dawin̄co in̄j dambay.

²⁷ Min ŋu ottu do wer kaak agindaw ku *Yu-udinnar ŋumgiyo, ŋu iyiig paliinna un̄co, ho mee satkiner ka tatko teestu indin̄co ²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in̄j sin̄j ku Iisa ? Di talon̄ ja maan kaak ku gintu-an̄ka ! Ku kaawcot kaaw-an okintit do gee ku Zeruzaleem okin̄co ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-an̄ yaa gagire do gaayiyini kuni. » ²⁹ Piyer in̄j eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen̄ ja Bun̄, kar gii karmiye kat gee. ³⁰ Kun̄ko ko kuuk deeyig Iisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Bun̄ ka aginiyte nooyig min do muuti, ³¹ ŋa coonig kuwa ho ŋa diyig do meeday. Ŋa diyig tatkaw ho Gay Jilindi a ŋaa pile botol do gee ku Israyeel, ŋuu ibinin̄ nigin̄co, ŋuu rasiŋ goye kaak awalle ho Bun̄ yaaco saamiyin̄ zunuubinnico. ³² Nin tal in̄j odinni ho Ruwwin ta Bun̄di oki saadine, taar ko taat Bun̄ bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat ŋu doriit kaaw-at, ŋu dapin̄tu aale nam ŋu gaay deen̄ *paliinna. ³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, ŋu kolaag Gamaliy-eel. Ŋaar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okin̄co karmiyaaga. Wiktin taat ŋu rakiy deen̄ paliinna, ŋa uctu datikco ho ŋa kaawtu a ŋuu imilin̄ ja paliinna sooda. ³⁵ Min ŋu imiliigu, ŋa diyiico aman : « Gem kol sin̄tay gee ku Israyeel, girson̄ti do taat kuuco gine do gee-an̄ku. ³⁶ Pakiron̄ do elgin kuuk bir moota-an̄ku. Gin gem rakki ŋu kolaag Tedaas. Ŋa gina ziy gem tatiko. Ŋa gas gee yaa gaaye miy poof kuuk aadaaga. Kar ŋaar gay, ŋu deeyiiga ho

geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min njaar-ak, amiltu pey gem ka pey nu kolaag Zuudas. Na min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirnaw ho gee dakina aadiiga. Njaar oki nu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Din gay, nu kaawaako : Cimon kayko min do gee-anjku ! Rason nuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat nu giniyan kat asa min do Bunji, ku gediraado peyin ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Bunji ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min njaar-ak, nu iyiig paliinna ho nu kaawiico do askirna a nuu koociico. Nu koociigu, kar nu kaawiico a nuu icenno pey bat bi ka Iisa. Hiyya, nu rasiigu, nu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner in gelbinco kaak portiko, asaan Bun taliig nu nec icin taa6ine taat do bi ka sin ku Iisa. ⁴² In taa6in taat nu awtu-anta oki, do ger ka Bunji yoo do geriydi sa, kun kawta, nu garkiya di gee. Nu gaartu Kabarre ta Gala a Iisa, njaar *Masi kaak Bun do6tu.

6

Nu do6 gee peesira kuuk yaa gaayin paliinna

¹ Do wiktin taar-at, maajirna ku Iisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiytu do eenco kuuk kaawa *Hebru. Nu kaawtu kadar kun kawta, ya nu deeda gamin ku teendi, nu rawtaag murgilgilco. ² Min *paliinna kuuk orok in seer doriit sakuunco-at, nu numiig gee kuuk aamin do Iisa, kar nu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno

nii rase gaare kaaw ta Buṇdi ho nii oben ko do deede ka gamin ku teendi di. ³ Ampa-ak, gem kol sintay, doḅoṅ minninko gee peesira, kuuk goyiṅco samaane, miin in Ruwwin ta Buṇdi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do pisiṅco. ⁴ Nin-aṅ gay, nii bere ziṅkini okiṅco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Buṇdi do geemir. » ⁵ Gee okiṅco kuuk ṅum-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a ṅuu gine. ṅu doḅiiḅ ja Etiyeen kaak obig imaanji bombo ho Ruwwin ta Buṇdi gaayaaga. Kar ṅu doḅtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiyoos. Naar Yuudiṅcedo, kar min awalle, ṅa ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, ṅa aamintu do Iisa Masi. ⁶ Hiyya, do wer-ak, ṅu iyiig gee ku peesir-ak do uṅco ka paliinnar a ṅuuco lee pise do kayco ho ṅuuco inde barkin ta Buṇdi yaa gaayiṅco.

⁷ Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Buṇdi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina ṅumtu in ṅuura.

ṅu obig Etiyeen

⁸ Buṅ barkiyiig Etiyeen dakina ho ṅa berji gudurre, ṅa giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Buṇdi do datik ta geemir. ⁹ Kar gay, *Yuudinna daariṅ teestu meelee in ṅaara. Nuur-aṅ gay astu min werin seera. Daariṅ astu min geeger ka Sireen in ka Alekzandir, ṅu ṅumgiy do ger ka salaaner kaak ṅu koliy « Wer ka ḅerrin kuuk ṅu piktu. » Kar daariṅ gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰ Yuudinna ṅuur-ak gay, min do

meelco, ɲu balji gedire do Etiyeen, asaan ɲa kaawa in ibine kaak Ruwwin ta Buɲdi beriiji. ¹¹ Hiyya, ɲu deewintu gee a ɲuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy in *gaanuun ka Muusa ho in Buɲ. » ¹² ɲu isiniig gee ku dakina, in agindaw ku darrer, ho in gee kuuk bilda gaanuun ka Muusa oki. Okinco, ɲu teesiig Etiyeen. ɲu obiiga, kar ɲu iyiiig do unco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³ Do wer-ak, ɲu iytu pey gee kuuk raada a ɲuu kaawe aman : « Gem-aɲ wakila di nige biy in *ger ka Buɲdi ka *cawar ho in gaanuun ka Muusa. ¹⁴ Ni dorig ɲa kaawa a gem kaak ɲu koliiy Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimin ger ka Buɲdi, ho ɲa ɲaar di pey kaak yaa makin aadanna kuuk Muusa rasiite. » ¹⁵ Do wiktin taar-at, gee okinco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wijeeneey irna ar ta *dubil ka Buɲdi.

7

Etiyeen kaawa do unco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Kar *mee satkiner ka tatko indiig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk ɲu kaawiy do bi kanjin-aɲ ka seener walla ? » ² ɲaar gay telkiiji aman : « Gem kol aginiyyi ho gem kol sintay, cokiyoɲ, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat ɲu koliiy Mezopotami ho min ɲa bal deete misa goye do geeger ka Haran, Buɲ ka *darjiner bayniiji unci. ³ Kar ɲa diyiiji aman : “ Amal rasig geenjin ho in darren, ho baa do kid kaak naan gaare. ” ⁴ Min ɲaar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho ɲa deettu goye Haran. Min tacco mattu, Buɲ kaawiiji a ɲa baa goye do darre taat ku goyiy dinka.

⁵ Bun ñiyiiji a ñaaji berin darre-ata, ho tambaay sa yaa goye ede. Kar ðo wiktin taar-at gay, Bun todji wero, yoo kaak ña diyin baay oki ginno. Ho ðo wiktin taar-at, ña ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Bun kaawiiiji awalle ðo Ibraayim aman : “ Tambaan asa goye ðo darre ta geemir. Nu asiy ginin ñerrina ho ñu taañiyinco nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu ñerrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min ñaar-ak, kooginañ-ak yaa amile min annere ho ñuu asiin abdiyindu anne. ” ⁸ Min ña kaawtu pa-ak, Bun obtu jamaw in Ibraayim kar ña ñiyiiji aman : “ *Dukume ka selñol yaa gine dele ta jamuwte. ” Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpoñkar, ña dukumiiji selño. Isaaka oki dukumji selño ðo Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selño ðo kooginay ku orok in seer, ñuur ko kuuk aginiyte.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiiji hasuudinaw ðo sinco Yuusup. Nu gidiiyig ar berre ðo geemir. Kar ñu iyiiig kat Meser. Kar Bun gay goy in ñaara ¹⁰ ho ña jilig min ðo taañin okintiti. Na berji ibine dakina. Na ginig gem sellen ðo unji ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi ñaar-ak ko, Parawon diyiig guberneer ka Meser okintiti, yoo geriy oki, ña rasjig ðo pisiinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okinji ka Meser yoo ðo kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taañiy dakina ho aginiyte sa, gaminco ku teendi arumco tak-tak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy Meser, ña ñaamiig aginiyte baaco gidiiye tee ho ñu iyiiico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerñkar, ña ñaamiig a ñuu baaco gidiiye pey. Wiktin ta ñu ottu, Yuusup bariytu botol taat sinjay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu

kabarre kadar ɲu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min ɲaar-ak, Yuusup ɲaamtu a ɲuu kolin tacco Yakuub in geenji okinco. Okinco, ɲu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, ɲa uctu ɲa deettu Meser in geenji okinco. Goytu kee, ɲa mattu in kooginay okinco kuuk aginiyte. ¹⁶ ɲu iyiig momtinco Sisem, Kar ɲu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiytu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho ɲu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Buɲ kaawiji do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coktu, ɲa teestu goye kaati ka Meser ho ɲaar gay ibingig do Yuusup. ¹⁹ ɲa caaciyiig geente ho ɲa taaɓiyiig aginiyte aale. ɲa asiraag a ɲuu oriɲ kooginco kuuk ɲu weetu daaabinco a paa kat ɲuu mate. ²⁰ Wiktin taar-at ko, ɲu weeyig Muusa. ɲaar gay samaane do unji ka Buɲdi. Koyin subba aginiyiig cigilig gerco. ²¹ Min cigilinji gin ko rada, ɲu iciiga ɲu diyiiig kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyiig gerti, ta maadiig ar ronji ka meenti. ²² Paa ko, ɲu bildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat ɲa ibingiyo ho in riy taat ɲa gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, ɲa ictu niyine a ɲa ɓaa talin siɲtay, gee ku Israyeel. ²⁴ Kar min ɲa ottu do wer ka siɲtay, ɲa tala kar gem rakki min Meser kooça rakki minninco. ɲa ɓaawtu male do sinji nam ɲa deeyiiga. ²⁵ Ya do tanji-at, ɲa pakira kadar siɲtay gee ku Israyeel yaa ibine a Buɲ yaa jiliɲco in siɲ kunji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min

sintay seer taasiñaw. Na rak leyiñco ho na diyiiico aman : “ Gem kol sintay, naar kun sintado ga ? Maa di ku taasiñyo ? ” ²⁷ Kar gay, naar kaak gedirji do giji-ak akiliig Muusa ho na kaawiiji aman : “ Waa diyinçin tatkaw ho gay dukume seriini ? ” ²⁸ Ki rakaan deendu ar duudi ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? ” ²⁹ Min na doriit kaaw-at, Muusa kolaw obiiga. Na gadtu kaya min Meser ho na birtu do darre ta Madiyaan. Na daktu goy ar awraatiñce ho do darre-at, na weetu koogin seera.

³⁰ « Na goytu elgin orok poof do darre-ata. Yiriy rakki, moota in damba ta Sinayi, Buñ bayniiji do Muusa ar dubiley, datik pompil kaak kobir ako. ³¹ Muusa talig kadar ak ergigdo pompil-ak ho na ajbiytu. Na sinjitu moota a naa pandiyinji samaane. Min na pandiyiiga, na dortu gaay ta *Rabbine taat diya aman : ³² “ Na nun-añ ko Buñ ka aginiyjin, Buñ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub. ” Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. Na gedarro pey tale tak-tak. ³³ Min pa-ak, Rabbin kaawiiji pey aman : “ Sorig nugiran asaan wer kaak ki diyig asinjin-añ, naar *cawar. ³⁴ Ka seener, nu tal taabin ta geendu Meser. Nu dorig niiziñco ho nu as jiliñco. Din gay ucu, nu naamaaciñ Meser. ”* »

³⁵ Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Na Muusa kaak gee ku Israyeel pooctu-ak doo di, nu diyiiiji aman : “ Waa diyinçin tatkaw ho gay dukume seriini ? ” Sando, na meenji Buñ kat naamga a naa goye tatkaw ho gay jilindi. Na naamig wiktin taat na asiiji ar *dubil ka Buñdi ho na bayniiji do

* **7:34** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.1-10.

pompil-aka. ³⁶ Muusa ko imilig gee kuuk Israyeel min Meser. Na gintu gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Buñdi, wiktin taat nu goyiy misa Meser, wiktin taat nu aaltu barre kaak dindiko ho do elgin kuuk orok poof nu goytu do goosiner. ³⁷ Na Muusa di pey kaak diyco do gee ku Israyeel aman : “ Buñ asaako bayne nabiinçe ar nunu min do datikko. ”† ³⁸ Min gee ku Israyeel numtu do goosiner, na Muusa-ak di kaak goy datikko in dubil ka Buñdi ho in aginiyte, wiktin taat dubil-ak kaawiji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Buñ beriji kaawoy a naate gaarinti, taar ko taat bera goye ka gaasdo. ³⁹ Kar gay, aginiyte nuur poc karmiyinji ho nu pocit kaawoy oki. Nuur gay diy kayco a illa nuu yeepe Meser di. ⁴⁰ Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, nu kaawiji do *Haruun aman : “ Siyte margi gii icinji kar gii jaawe in naar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji do maan Muusir kaak imilinte min Meser. ” ⁴¹ Hiyya, do wiktin taar-at, nu siytu maan ar ijilince. Nu teestu abdiyinji ho nu giniig ar margico. Kar nu gintu iidine do maan kaak nu siytu in pisinco-aka. ⁴² Kar Buñ gay newsiico kopo. Na rasiig nu abdiyy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat nu siirtu do maktumne ta nabiinnar aman :
 “ Koogin ku Israyeel,
 do elgin kuuk ku gintu orok poof do goosiner,
 ku gin *satkinkan in malle
 ho gamin ku pey kat lotu walla ?
⁴³ Ha’a paado !

† 7:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.

Ku icig zug ka margir kaak ɲu koliy Malook
 ho ku icig pey margi kaak ar kaalo
 kaak ɲu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siytu in pisiŋko-aŋ di,
 ku abdiyyig ar ɲu marginko.

Do bi ɲaar-ak ko, naako atkiŋko serek aar Babiloon.
 ”†

⁴⁴ « Wiktin taat aginiyte goyiy misa do goosiner,
 ɲu gin *kuraarin taat ɲu siytu do Buŋdi. Muusa
 siyig ar taat Buŋ kaawiji. Na pinig sawa-sawa ar
 taat ɲa gaariiji. In ger-ak ko, gee ku Israyeel yaa
 ibinguwe a Buŋ goy in ɲuura. ⁴⁵ Goytu kee, gee-ak
 rasiit kuraarin-at do kooginco. Kar ɲuur gay iciit
 kuraarin-at, ɲu deettu in taara ho ɲu iyiit wiktin
 ta ɲu unjiy do darre taat Buŋ beriico. In tatkuwco
 Zoozuwe, ɲu nosiriico do gee ku darre-ata. Naar
 Buŋ kat atkiig gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin
 ta Buŋdi-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud.
⁴⁶ Dawuud gay goy samaane do unji ka Buŋdi ho ɲa
 indiig a ɲaaji bere botol taat ɲaaji pine wer kaak ɲaa
 goye. Naar Buŋ ka aginiyi ku Yakuub. ⁴⁷ Kar gay,
 ɲa ronji Selemaan kat pinjig ger-aka. ⁴⁸ Yampa,
 Buŋ ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di
 pintu, asaan ɲa tatik aale. Ar taat Buŋ kaawtu in
 bi ka nabiŋce aman : ⁴⁹ « Rabbin diy aman :
 Samaane, ɲaar wer kaak nu goyiyo ho nu hoku-
 miyo.

Ho kid gay, ɲaar wer kapak di nu leeyiy asindu ho
 nu jammiyiyo.

Kuudu pine maa gerda ?

Wer kaak nu baay jammiye gay momo ?

† **7:43** Wer ka gase kaawor do Amoos 5.25-27.

⁵⁰ Na nun di kilgiyig gamin-aŋ okiŋco iŋ pisindu.
»§ «

⁵¹ Etiyeen diyiico pey aman : « Kuŋ, kayko bombo do unji ka Buŋdi ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Buŋdi ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. ⁵² Maa nabiinçir kaak aginiyko daktu taaḅaydo ? Nu deeyig ŋuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okiŋco. Naar ko kaak diŋ kuŋ deetu kaawko nam ku deeyiiga. ⁵³ Buŋ berko gaanuunji iŋ botol ta ḁubilji. Kar kuŋ gay pooç karmiyiŋji. »

Muut ta Etiyeen

⁵⁴ Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriiner dapiŋtu ar aditco yaa doose nam ŋu uma korumco.
⁵⁵ Naar gay miin iŋ Ruwwin ta Buŋdi, ŋa kociltu kuwa. Na taliit *darjin ta Buŋdi ho Iisa Masi gay peya do meeday. ⁵⁶ Na kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ron gemor gay peya do meeday ta Buŋdi. » ⁵⁷ Gee kuuk dorit kaaw-at teestu koole rada ho ŋu tiriig denginco iŋ piŋiŋco paa ŋu cokiŋiŋji pey. Kar okiŋco, ŋu uciiji, ⁵⁸ ŋu obiig cap, kar ŋu imiliig kara min do geegirdi a ŋuu dawiŋ iŋ dambay. Min amil kara, ŋu cimiig batikco ho ŋu leeyiig ba serpe ta ḁubil rakki ŋiŋji Sawuul ho ŋu teestu dawiŋji. ⁵⁹ Wiktin taat ŋu dawiiga-ak di, Etiyeen inditu Buŋ aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! » ⁶⁰ Hiyya, ŋa dersitu ho ŋa kooltu rada aman : « Rabbine, saamiyco do gee-aŋku. » Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋa mattu.

§ 7:50 Wer ka gase kaawor do Ekzood 66.1-2.

8

¹ Dubil kaak ɲu koliy Sawuul-ak, kaawco rakki in gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taabiyaag geenji ku Iisa

Yiriy taar-at di, taaɓin taat rada asiiɗi do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, ɲu totirtu okiɗo do kid ka Zuude in ka Samari, illa dak ko paliinna di Zeruzaleem. ² Gee kuuk karmiyaag Bun tiisig Etiyeen ho ɲu alit muutuy dakina. ³ Kar Sawuul gay bariya botol taat ɲaa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. ɲa unja gero in gero, ɲa obiigu, miday in daadi, ho ɲa unjiig danjaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

⁴ Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, ɲu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵ Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, ɲa baawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar ɲa teestu kaawe a Iisa, ɲaar *Masi kaak Bun doɓtu. ⁶ Gee okiɗo ictu niyine ɲu baawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan ɲu dor kadar ɲa gina gamin kuuk ajbay ho diɲ gay maaniico taliig in odinco. ⁷ Do wer-ak, ɲu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in kooliɗo. ɲu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸ Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galilco gintu dakina.

⁹ Do wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. ɲa gina olgaw* min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. ɲa tala ziy ar ɲaar di gemo. ¹⁰ Ho gee okiɗo kuuk aginda yoo ku ɲaada karmiyaag dakina. ɲu kaawa aman : « Gem-aɲ, ɲaar gudurre

* **8:9** 'olgaw' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'olgi'.

ta Buṇdi taat ṇu koliy gudurre ta yaarko. » ¹¹ Ṇu cokiyaat kaawoy, asaan min daayum, ṇa ajbiyaag gee iṇ olguwiy. ¹² Kar diṇ gay, Pilip iyiicot Kabarre ta Gala ta kaawa ḁo bi ka *Meennaw ta Buṇdi ho ḁo bi ka Iisa Masi. Min ṇu dorit Kabarre-at, miday iṇ daadi aamintu, kar ṇu *batiziyiigu. ¹³ Meenji Simon oki aamintu ho ṇu batiziyiiga. Ṇa obtu baay ta Pilip ho ṇa ajbiytu wiktin taat ṇa taliig Pilip giniy gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Buṇdi.

¹⁴ Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Buṇdi, ṇu ṇaamiicog Piyer iṇ Yaaya. ¹⁵ Min ṇu ottu Samari, ṇu indiico Buṇ ḁo gee ku aamine a ṇaaco bere Ruwwiney. ¹⁶ Asaan Buṇ balco ṇaame misa Ruwwiney datikco. Ṇu *batiziyiig iṇ siṇ ku *Rabbin Iisa Masi. ¹⁷ Hiyya, Piyer iṇ Yaaya leeco pise ḁo kayco, kar Buṇ beriico kat Ruwwiney. ¹⁸ Min Simon taltu kadar Buṇ paayco Ruwwiney ḁo gee-aṅku wiktin taat paliinna leeco pisiṅco ḁo kayco, ṇa imiltu gurus a ṇaa bere ḁo Piyer iṇ Yaaya ¹⁹ ho ṇa diyiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa lagguwe pisindu ḁo geemir ho ṇu gasguwe Ruwwin ta Buṇdi. » ²⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kiṅke-aṅka, wala gurusjiṇ, wala meenjiṇ, Buṇ yaako idiṅko jot, asaan kiṅ pakira kadar kii gidibe maan kaak Buṇ beriig maalan di ! ²¹ Do riy-an maan isgicinno. Ki ginno botol taat kii unje kaan ḁo wer-aṅka, asaan gelbineṇ samaanno ḁo unji ka Buṇdi. ²² Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig niginji ho indig Buṇ, wal ṇaan saamiye diṇ ga ? ²³ Nu tala kadar adiṇ teṅci ḁo gamin-aṅku

ho ki deet berre ka zunubinnar. » ²⁴ Kar Simon telkiico aman : « Kunƙoƙo sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵ Min njaar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak nu taltu min do Iisa Masi ho nu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar nu yeptu Zeruzaleem. Do botildi, nu gaariit pey Kabarre-at do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶ Pilip gay goy misa Samari. Kar *dubil ka Bunƙi astu diyiji aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aaniy Gaza. » ²⁷ Hiyya, koƙoƙ di Pilip uctu ho na deettu. Wiktin taat na baay botildi, na tala kar gem kon di unci. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi.† Na gina riy ta taƙ in Kandas sultinca ta Etiyopi ho gaminti okinco do pisinji. Na asa abdiye Bun Zeruzaleem ²⁸ ho din gay, na nep ka puusji ho na yeepa ko do geriy. Do botildi, na garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹ Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bunƙi kaawiji aman : « Jorkig gem ka puusdi anƙare. » ³⁰ Hiyya, Pilip iciig gadi, na jorkiiga. Min na otiji moota, na cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar na indiig aman : « Has garkiyinji-an, ki iban baay walla ? » ³¹ Gem-ak telkiiji aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? Nepu, kiidu gaare baay. » ³² Wer kaak na garkiyiy-ak kaawa aman : « Na ar tamga kaak nu daanaag nu baa dapsiyinji.

† **8:27** 'tatko min Etiyopi' : in nassarinca nu kolaag a 'eunuque'. Gee nuur-ak, nu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico.

Wal ar ronj tamgi kaak allo ya ŋu dukumaag laway.
Paa ko, biy sa ŋa bal piliŋji.

³³ Ŋu eebyga ho seen sa ŋu todjiita.

Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiy kuuk do duniiner sa, ŋu gaasgu. » †

³⁴ Gem-ak indiiig Pilip aman : « Baan ja kaawor, nabiinŋce-aŋ kaawa do bi ka waa ansi-aŋka ? Ŋa kaawa do bi ka meenji di, wal do gem ka pey ? »

³⁵ Hiyya, do wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min do wer kaak ŋa garkiyiy-aka. ³⁶ Ŋu toliytu kee nam ŋu ottu do wer kaak gin amay. Gem-ak kaawiiiji do Pilip aman : « Talu, amay goy-aŋku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷ [Pilip gay telkiiiji aman : « Ya ki aamin ka seener do gelbinen in Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan batiziye. » Kar gem-ak telkiiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, ŋaar Ronj ka Bunji. »] § ³⁸ Kar gem-ak kaawtu a ŋuu peyiŋ puus. Ŋu paaytu, ŋu daktu paay do amiydi, ho Pilip batiziyiiga. ³⁹ Wiktin taat ŋu amiltu min do amiydi, Ruwwin ta Bunji iciig Pilip ho gem-ak bal taliŋ pey tak-tak. Kar ŋaar gay icit botiliy, ŋa deettu in galal. ⁴⁰ Pilip gay, tala kar, ŋa goy ko Azoot di. Min ede-ak, ŋa aaniytu Sezare, ho do botildi, ay wer kaak ŋa ottu di, ŋa gaariy Kabarre ta Gala nam ŋa ottu Sezare.

† **8:33** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.7-8. § **8:37** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Bunji kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

9

Rabbin Iisa kolaag Sawuul (Akt 22.6-16,26.12-18)

¹ Do wiktin taar-at, gem kaak sinji Sawuul-ak taaḅiyaag gee kuuk aamin do *Rabbin Iisa ho ṅa bariya muutco. ṅa dakiig gas *mee satkiner ka tatko Zeruzaleem. ² ṅa daktu inda izinne a ṅuuji bere makaatamna a ṅaaco iyiṅ do agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat ṅaa obiṅ miday iṅ daad ku iciit Botol ta Iisa, ṅaa iyiṅ Zeruzaleem. ³ Min ṅa gasiig makaatamna-aku, ṅa iciit botol ta Damaas iṅ eenji. Wiktin taat ṅu gaay ote do geegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo do kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keder bup. Kar ṅa doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taaḅiyiin ampa-aṅka ? » ⁵ Sawuul gay indiig aman : « Rabbine, kiṅ waa ? » Gaay-at telkiiji aman : « ṅaar nun Iisa Masi ko kaak ki taaḅiyiy-aṅka. ⁶ Ucu, unju do geegirdi. Anner kat, naaṅ gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar eenji kuuk ṅu toliiyiy sawa-ak, peytu dut. ṅu bal geḁire pile biṅkico asaan kellimco amile. ṅu dora gaaya, kar ṅu tallo waanna. ⁸ Min ṅaar-ak, Sawuul uctu, ṅa piliig odinay, kar ṅa tallo. Min do wer-ak, eenji obiig min do pisiṅji, ṅu daaniig yoo Damaas. ⁹ Menuwiy subba, ṅa tallo tak-tak, wala ṅa tiyaw, wala ṅa siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, ṅu kolaag Ananiyaas. ṅa *maajiriṅcey ka Iisa Masi. *Rabbin bayniiji ho ṅa koliig aman : « Ananiyaas ! » ṅaar

gay oyijji aman : « Hoy Rabbine, nun ko anka !
 » ¹¹ Rabbin kat kaawaajinj aman : « Ucu, 6aa dij
 di do botol taat berel nu kolij “ Dalaj ”, do geriy
 ka Zuudas ho indiig gem rakki sinji Sawuul min
 Tars. Dij na goy kar salkiyaw. ¹² In salaaney-
 at kat, Buñ gaariiji gem kaak nu kolij Ananiyaas,
 naa unje gerci, naaji lee pise do kaay a odinay yaa
 pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkijji aman : « Nu dor
 gee dakina kaawa do bi ka gem-anka. Nu osduug
 gamin kuuk samaanno na giniy Zeruzaleem do
 gee kuuk aamin inj sin kunjin. ¹⁴ Ho nu kaawa
 pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne
 a naa obinj gee kuuk aamin okinco. Do bi naar-
 ak ko, na astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay
 kaawijji aman : « Uc 6aa paa di, gasig gem-aka,
 asaan na nun ko do6ga, naadu ginin riyor. Naa
 jaawe inj sin kunto ho naan gaarindu do gee kuuk
 Yuudinnado inj sultinniico, yoo do gee ku Israyeel
 oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin kuuk yaa
 taabiyn do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu
 ho na deettu. Kar na unjitu do ger-aka, na dakiig
 gas Sawuul. Kar na leeyig pisinji do kaay ho na
 kaawijji aman : « Sawuul, gem kol sinji, naar
 Rabbin kat naamintu. Naar ko Iisa Masi kaak ki
 taltu bayinj do botildi wiktin taat ki asiy anne.
 Naar ko naamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho
 Buñ yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-an di,
 gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay
 ku Sawuul ho na teestu pey tale. Hiyya, na uctu ho
 Ananiyaas *batiziyiiga, naa gine gem ka Iisa Masi.
¹⁹ Do wer-ak, nu iyijji kat tee. Na teetu ho na gastu
 pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar na bal taaye. ²⁰ Min na goy misa, na teestu ko gaare kaaw ta Bunji do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Na kaawiico aman : « Iisa Masi, naar Ronj ka Bunji. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyту. Kar nu teestu inde benannico aman : « Naar-an doo ko gem kaak awalle taabiyaag gee kuuk aamin in sinj ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-an, na da asdo gay obe geemir ho naa iyinco do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Na kaawaaco waran kadar Iisa, naar ko Masi kaak Bunj naamtu ho Yuudinna-an gay gedarro meelinji.

²³ Min naar-ak, goyту kee, Yuudinna deetu kaawco a nuu deen Sawuul. ²⁴ Nu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya na deeta min do helliner, nuu obinji nuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina aman : « Nu rakaan dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, nu saliiig do barner ho nu aaliig aar durdurrer ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, na birtu Zeruzaleem. Min na ottu, na rak nume in maajirna. Kar nuur gay gina kolaw asaan nu aamniygigdo misa kadar na aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho na iyicog do pali-innar. Na osiico in maman Sawuul taliig Rabbin bayniiji do botol ta Damaas ho in maman Rabbin

kaawiiji. Kar ɲa osiico a maman ɲa gaartu kaaw bal kolaw inɲ sinj ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min ɲaar-ak, Sawuul numtu inɲ ɲuura ho ɲu baawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Bunɲi bal kolaw inɲ sinj ku Rabbine.

²⁹ ɲa kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho ɲu meelgiyo. Kar ɲuur gay illa bariya botol taat ɲuu deenji di. ³⁰ Min gee kuuk aamin inɲ Iisa Masi doriit kaaw-at, ɲu baawtu gasiɲ Sawuul, ɲu imilig kara min do geegirdi ho ɲu toliytu yoo Sezare. Min eɗe-ak, ɲu ɲaamiiga, ɲa deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy inɲ aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile inɲ ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Bunɲi, ɲu karmiyaat kaawoy ho inɲ gudurre ta Ruwwin ta Bunɲi, ɲu wadiriy inɲ uɲco.

Coole ka Eene

³² Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar yiriy rakki, ɲa dakiig gas gee ku Bunɲi kuuk goy Lidda. ³³ Min Piyer ottu do wer-ak, ɲa gastu gem rakki sinji Eene. ɲaar gay rungiye. Elgin porpod, ɲa weya ka danlil di.

³⁴ Do wer-ak, ɲa kaawiiji aman : « Eene, Iisa Masi cooliɲciɲ. Ucu ho maliyig gamnaɲ. » Ek di ɲa uctu puruk kay asinji. ³⁵ Hiyya, gee okiɲco ku Lidda inɲ gee kuuk goy do kid ka patal ka Saroon taliig gem ka cool-aka ho ɲu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

³⁶ Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa nu kolaat Tabiita taat aamin in Iisa. (Sin kuuk Tabiita-ak, in kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas* ».) Geemat kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar. ³⁷ Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. Nu aciit momta-ata, kar nu dakiit deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸ Min maajirna kuuk goy Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, nu naamtu gee seera. Nu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sinthe, baanu ! Asnin ja kodok-kodok. » ³⁹ Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho na baawtu in nuura. Min nu ottu, nu iyig wer kaak nu deerit momta-ata. Murgilgal okinco asiig gas Piyer in alinco ho nu teesiiji gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa in odinti. ⁴⁰ Piyer kaawiico do gee-ak a nuu amile kara, kar na dersitu inde Bun. Min na inditu Bun, na newsiitit do momta-ata ho na koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta piliig odinti. Min ta taliig Piyer, ta uctu, ta goytu in baati. ⁴¹ Do wer-ak, Piyer obiig pisinti, na copiliita, ta peytu. Kar na koliig murgilgal-aku ho in gee ku aamine, na gaariicot ta nooye. ⁴² Gee okinco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³ Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amye zamindi.

10

Bayne ka dubil ka Bunji do Korney

¹ Gin gem rakki nu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. Na tatkaw ka askirnar miya. Askirin

* **9:36** 'Dorkaas' : Sin nuur-an diya a 'botila'.

kuuk guul werco rakki-ak, ɲu kolaag askirin ku Itali. ² Gem-ak sellen. Na abdiya Bun in geenji ku geriy okinco. Na oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaan ta Bunɗi gay, ɲa warraydo. ³ Yiriy rakki, in pat subba ta maako, ɲa taliig *ɗubil ka Bunɗi bayniiji waran do geriy. Dubil-ak koliig aman : « Korney ! » ⁴ Wiktin taat Korney taliiga-ak, kolaw gay obiiga. Na telkiiiji aman : « Maa di gem kol *Rabbiney ? » Naar gay telkiiiji aman : « Bun cokiyit salaanen ho ɲa talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa pakirjin kat locin. ⁵ Kar din di, ɲaam gee do geeger ka Jappa, ɲu baayiy kole gem rakki sinji Simon ɲaa ase. Naar di ɲu koliy pey Piyer. ⁶ Naar martey ka gem rakki ɲu kolaag oki Simon, ɲaar kaak amya zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷ Wiktin taat ɗubil ka Bunɗi gaasit kaawoy, ɲa deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirinɗey rakki kaak obit kaaw ta Bunɗi bombo. ⁸ Hiyya, Korney osiicog gamin okinco kuuk kuuniye, kar ɲa ɲaamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bun toɗtu

⁹ Ka kawtinti in yiriyo, wiktin taat gee ku Korney baay misa do botildi ho ɲu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coktu ka gerdi a ɲaa salkiye. ¹⁰ Mey gay diyaaga ho ɲa rak tee. Wiktin taat ɲu giniiji misa tee-ak, do salaaner, Bun gaariiji maanna. ¹¹ Na tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, ɲu obig binƙico poodiko. ¹² Kar do ɗatik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asinco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay ɗiyaaji

aman : « Piyer ucu, obu min kumin-anjku, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiriy rakki nu bal tee kumin kuuk ki todtu-anjku kuuk niga gemo do unjin. »*
¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Bun diyig samaane, dak diyenno a na samaanno. »
¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer ajbiyту maala do maan kaak na taltu, asaan na bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney naamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho din gay, nu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min nu unjitu, nu koliig gem ka gerdi ho nu indiig aman : « Simon kaak nu koliy oki Piyer goy do ger-anjka walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, na pakira do maan kaak na taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bundi kaawiji aman : « Piyer, yaman gee subba indaacin kure. ²⁰ Ucu, paayu, baa in nuura. Dak pocenno, asaan nun kat naamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, na dakiig naam gee-aku, kar na diyiiico aman : « Nun ko-anjka kaak ku bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² Nuur gay telkiiji aman : « Nin-an, Korney tatkaw ka askirnar-an kat naaminti. Naar gem kaak goy in botol ho na abdiya Bun. *Yuudinna okinco sa ozilaaga. Ho *dubil ka Bundi gay kaawji a naa naame gee, nuun kole, kiji baawe do geriy, naa cokiye kaawnan. » ²³ Hiyya, Piyer naamiigu na unjiigu geero. Na obiig samaane, nu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, nu uctu. Piyer toliytu in nuura. Sintay daarin min Jappa sa gaayga.

* **10:14** Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kuñ Piyer ottu Sezare. Korney gay numig geenji in roynay ku ta6, nu yokiy asinji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unjiy ger-ak, Korney naamiiga. Na galto bup do unji ho na ooyiiji. ²⁶ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, dak gineno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar kinken di. » Kar Piyer obiig pisinji, na copiliiga. ²⁷ Wiktin taat na kaawiy misa in Korney-ak di, na unjitu geero ho na tala gee num dakina. ²⁸ Min naar-ak, na kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni todinti roynaw in gee ku Yuudinnado wala nii unje do geriyco. Kar Bun gay gaardu wara, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a na samaanno do unji ka Bundi do bi ka tambaay di, ta botilito. ²⁹ Do bi naar-ak ko, wiktin taat nu kolintu, nu bal mee, nu asiikon di. Din gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? » ³⁰ Korney gay telkiiji aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu wara. Kesuuney irna pit-pit. ³¹ Ho na kaawiidu aman : « Korney, Bun dorit salaanen ho na bal rawtin oyaw taat ki giniy do pokirnar. ³² Din naam gee Jappa. Nu 6aa kolin Simon kaak nu koliy oki Piyer a naa ase anne. Naar marte ka Simon, gay amye zamimdi kaak goy do bi ka barrer. » ³³ Naar-ak di, nu naamtu gee kodok-kodok dakinin baray. Barkin do asinji. Din gay, okinte gi goy do unji ka Bundi. Ni yokaacin nii cokiye kabarre taat Bun naaminin a kiini kaawe. »

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ɲa teestu kaawe aman : « Diɲ nu ibin kate kadar Buɲ eerro gee. ³⁵ Buɲ ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ɲa karmiyaaga ho ya ɲa gina samaane do unji. ³⁶ Buɲ berit kaawoy do gee ku Israyeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiyer in botol ta Iisa Masi, ɲaar kaak Rabbin ka gee okiɲco. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-aɲ ɲaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : “ Asoɲ, ɲuuko *batiziyiɲko, ” ho ku iban oki maan kaak kuuniy do kid ka Galile ho astu kat do kid ka Zuude okiɲji. ³⁸ Ku ibina maman Buɲ beriji gudurre ta Ruwwiney do Iisa Masi kaak min Nazareet. ɲa baay ay wero, ɲa giniy selliɲkaw do geemir ho ɲa cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Buɲ goy in ɲaara. ³⁹ Nin-aɲ ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kid ka Israyeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ɲu doodiig ka etor ho ɲu deeyiiga. ⁴⁰ Kar gay, gin mena subba Buɲ nooyiiga ho ɲa daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ ɲa bal gaare ziy do gee okiɲco, kar gay, ɲa gaarig loni, nini kuuk Buɲ doɔtu min awalle. Ni talig in odinni, nin-aɲ ko tee ho see in ɲaara wiktin taat ɲa nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarrey ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kaɲji a ɲaar ko kaak Buɲ doɔtu a ɲa dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okiɲco kaaw do bi kaɲji. ɲu diytu aman : “ Ay gem kaak aamina in siɲ ku Iisa Masi, Buɲ yaaji saamiyiɲ zunuubinnay okiɲco. ” »

Bere ka Ruwwin ta Buɲdi do gee kuuk Yu-udinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Bunđi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa ajbiyту tak-tak. Njuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. Nu kaawtu aman : « Doron ja, Bun beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! » ⁴⁶ Nu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kuñcodо ho nu oziliy tatkaw ta Bunđi. Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « Din gee-an gas Ruwwin ta Bunđi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gi *batiziyin do amiydi. » ⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Ason niiko batiziyin ko in sin ku Iisa Masi. » Min nu batiziygu, Korney in geenji indiig Piyer a naa goye menaw seer wal subba in nuura. Ek di na ooytu.

11

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

¹ Sintа kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyaat kaaw ta Bunđi, nuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeeptu Zeruzaleem, sintay kuuk Yuudinna teestu karminji ³ ho nu kaawiji aman : « Maa di ki giniig maanna-anka ? Kat ki unjitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in nuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osiico maan kaak bire min do baay. Na kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyiyo, Bun gaariidu maanna. Na paayig min ka samaaner moota in nunu. Maanna-ak ar zimilla ho nu obig bin kico poodiko. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asinco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in gamin kuuk

zewaw. ⁷ Min n̄aar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-aᅇku, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rabbiney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki todtu-aᅇku kuuk niga gemo do unjin. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Bun diytu a n̄a samaane dak diyenno a n̄a samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taar-at di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, n̄u n̄aamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Bunᅇdi gay kaawdu aman : “ Ucu, ba a in̄ n̄uura, dak pocenno. ” Sin̄ta ku bijigiy kuuk nu iytu anne-aᅇ aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni un̄jitu do ger ka Korney. ¹³ Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Bunᅇdi astu kaawiiiji gerci. Dubil-aᅇ diyiiji aman : “ Din̄ n̄aam gee Jappa, n̄u baayiy kole gem rakki sin̄ji Simon n̄aa ase. N̄aar di n̄u koliy oki Piyer. ¹⁴ N̄aaᅇ kaawe kaaw taat yaako bere jile, locin̄ ho in̄ geenjin̄ okin̄co kuuk do gerin̄. ” ¹⁵ Kar nun gay, wiktin taat nu teestu kaawe do kun̄ Korney-ak di, Ruwwin ta Bunᅇdi paayiico do kayco ar kaak ta paayiite kaate awalle. ¹⁶ Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : “ Yaaya, n̄aar *batiziyig gee in̄ amay. Kar kun̄ gay, n̄uuko batiziyin̄ko in̄ Ruwwin ta Bunᅇdi. ” ¹⁷ Hiyya, nu taltu kadar Bun̄ berco Ruwwiney uudin taat n̄a beriite min gii aamintu in̄ sin̄ ku Rabbin Iisa Masi. Ya do tanto, nun gay waa naaji tode do Bunᅇdi do maan kaak n̄a rakiy gine ? » ¹⁸ Min n̄u doriit kaaw ta Piyer-at, gee okin̄co bugumtu. N̄u diytu aman : « Ozilinten̄ Bunᅇte. N̄a pilco botol oki do gee

kuuk Yuudinnado a ɲuu ibiniɲ niginco, ɲuu rasiɲ goyiɲco kaak awalle ho ɲuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do gee ku Antiyoos

¹⁹ Min ɲu deeyig Etiyeen di, ɲu teestu taabiɲin gee ku aamine ho do saan taar-at ko ɲu totirtu serek. Minniɲco, daariɲ gadtu yoo kid ka Penisi, ka Sipre ho do geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, ɲu gaara kaaw ta Buɲdi do Yuudinnar di. ²⁰ Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daariɲ kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. ²¹ Gudurre ta Buɲdi goy in ɲuura. Do bi ɲaar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Buɲdi ho ɲu diyiig gelbinco in Iisa Masi. ²² Kabarre-at galu do denɲinco ku gee kuuk goy do *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, ɲu ɲaamiig Barnabaas yaa ɲaa taliɲco Antiyoos. ²³⁻²⁴ ɲu ɲaamiiga-ak asaan ɲaar gem sellen, ɲa obit imaanji bombo ho ɲa miin in Ruwwin ta Buɲdi. Min ɲa ottu Antiyoos, ɲa taltu barkin taat Buɲ gintu do geenji ho adiy gintu portiko. Okinco, ɲa kaawiico a ɲuu goye bombo in Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu do Rabbin Iisa, kar ɲu ɲumtu kat in ɲuura.

²⁵ Min ɲaar-ak, Barnabaas ɲaawtu gasiɲ Sawuul do geeger rakki ɲu kolaag Tars. ²⁶ Min ɲa gasiiga, ɲa iyiig Antiyoos. Seerco, ɲu algitu ede. ɲu ɲumgiy in gee ku Eglizdi. ɲu ɲilditu gee dakina. Do wer-ak ko, ɲu teestu awalle kolin maajirna a ɲu kretiyenna.

Gaayo do siɲta ku Zeruzaleem

²⁷ Yiriy rakki, nabiinna daariñ uctu min Zeruzaleem, ñu birtu Antiyoos. ²⁸ Minninco rakki sinji Agabuus. Ruwwin ta Bunđi ñaamiig ña kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asa-ata do wer okinji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goytu sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹ Min maajirna dortu pa-ak, ñu ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna do gee kuuk aamine kuuk goy do kidka Zuude. Ay gem di yaa bere do wer kaak pisin nectu di. ³⁰ Hiyya, ñu captu gurus, kar ñu beriig do Barnabaas in Sawuul a ñuu iyiin do agindaw ku Egliz ka Zuude ho ñuu berin do pisinco.

12

Herood deeyig Zaak ho ña unjig Piyer danjaayne

¹ Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taabiyyin gee daarin ku *Egliz ka Zeruzaleem. ² Ña bertu izinne a ñuu deen Zaak, sinji ka Yaaya in *seepine. ³ Kar min ña taltu kadar maanna-ak alco gala do *Yuudinnar, ña obiig oki Piyer wiktin taat ñu giniy iidin taat ñu koliy iidin ta mappa ka bal *gele. ⁴ Min ña obga, ña unjiig danjaayne. Kar ña imiltu askirin orok in bijigiy yaa gooyinji. Ña leeyig pood, pood. Do tanji-at, ña raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar ñaa iyyin unco ka geemir ñaaji dukume seriine. ⁵ Hiyya, Piyer goyiy di misa do danjaayner, kar gee ku *Eglizdi gay indiji Bun dakina in gelbin rakki.

Bun imilig Piyer min do danjaayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko yiriy taat ñaa iyyin Piyer do unco ka geemir ñaaji dukume seriine. Kar yiriy taar-at di, min wer bal wale misa, Piyer weya datik ta askirna seera. Pisinji, ñu duunig in jinzirre.

Kar askirin ku pey gay goy do werco do bit ka daŋaayner. ⁷Tala kar *dubil ka Buŋdi bayintu. Werak caaptu portik kar. Na kedkidiig Piyer, na niintu. Kar dubil-ak diyiiiji aman : « Yaman uc ja kodok ! » Na uctu, ek di jinzirre kiltu min do pisinji. ⁸Kar dubil ka Buŋdi kaawiiiji pey aman : « Duunit maason ho isig nugiran. » Piyer ooyiit kaaw-ata. Kar dubil-ak kaawiiiji pey aman : « Isit batkon kar aadnu. » ⁹Ek di Piyer aadiig *dubil ka Buŋdi-aka ho na amiltu min do daŋaayner. Do pikirrey, na ibanno kadar taat dubil-ak giniiji-at ka seener. Do tanji-at a wal na soona diŋ ga. ¹⁰Wiktin taat nu baayiyo, nu gas ja wer rakki ka askirin gooyiyo. Kar unɗa, nu gastu ku pey. Kar kat nu ottu do bit ka botol ta hadinner taat gee amiliy do geegirdi. Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, nu amiltu min do daŋaayner ho nu toliytu sooda. Tala kar dubil ka Buŋdi-ak rasga.

¹¹Min naar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane do maan ka asji ho na diytu aman : « Diŋka-aŋ, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirduug dubiley a naan jilindu min do pise ka Herood ho do ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹²Min Piyer ibintu ziy, na deettu wer ka daatik rakki taat nu kolaat Mariyam atan Yaaya kaak nu koliiy oki Maark. Do ger-ak, gee dakina num salkiye. ¹³Min Piyer ottu do wer-aka, na kooctu botol ta gerdi. Kar geem rakki siŋti Rood taat gina riy ede amiltu pile botol. ¹⁴Min ta ibiniit gaay ta Piyer-at, gintit gala nam ta bal pile botol, ta yeptu ja miniŋ eenti kuuk goy atta aman : « Na Piyer ! Na goy kar bit ka botildi. » ¹⁵Nuur gay telkiitit

aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa ? » Kar taar gay wakila di aman : « Ka seener, ɲa Piyer tara. » ɲuur gay aman : « Wal ɲaa gine ɗubil ka Bunɗi kaak gooyaaga ga ? » ¹⁶ Piyer gay wakila di kooce bi botildi nam ɲu astu piliiji. Min ɲu piliiji-ak, ɲu taliiga ho ɲu ajbiytu tak-tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig pisinji a ɲuu bugume, kar ɲa osiico maan kaak Rabbin giniiji, ɲa imiliig min ɗo ɗaɲaayner. Ho ɲa ɗiyiico pey aman : « Baan, iyonɗot kaaw-an ɗo kuɲ Zaak ho in sinɗa ku pey. » Hiyya, ɗo wer-ak, ɲa uctu, ɲa rasiigu ho ɲa birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu gay, askirin kuuk gooyaag Piyer-ak taltu kadar ɲa kooɲe ho kelimco amiltu. ɲu ɗiytu aman : « ɲaar maa asji ɗo Piyer ? » ¹⁹ Min Herood dortu pa-ak, ɲa ɲaamtu gee ɓaawtu bariyinji. Kar gay, ɲu bal gasinji. Ho askirin kuuk gooyaaga-ak, ɲa indiigu ɗo maan kaak asji, kar ɲa deeyiigu. Min ɲaar-ak, Herood deettu min ɗo kid ka Zuude, ɲa ɓaayiy goye ɗo geeger ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰ Do menaw ɲuur-ak, *Herood dapintu in gee ku Tiir in ku Sidon. Sando, ɲuur gay dee kaawco a ɲu ɓaa amre in ɲaara asaan ɲu gasaag teenɗo min ɗo kiday. Paa kat, ɲu dewiniig tatkaw rakki gay amaanney ka sultan, sinji Blastus, a ɲaa iyiinɗo ɗo unji. ²¹ Hiyya, Herood gay ɗukumiiɗo yiriy taat ɲaaco kaawe. Yiriy taar-at, ɲa isit kesuuney ta sultinnaw, ɲa goytu ka sees ka sultan ho ɲa kaawtu ɗo unɗo ka geemir okinɗo. ²² Min gee-ak doriit kaawoy, ɲu teestu koole raɗa aman : « ɲaar-an bun ga, gem di kaawa ansi ! » ²³ Wiktin taat Herood doriit kaaw ta geemir-at, adiy gintu portiko. Kar

kodok di, dūbil ka Rabbin Buṅ diyijji raḍuwa : ṅu gur ku adir. Hiyya, ṅa mattu. Muutuy-at asaan ṅa rakaat *darjin ta Buṅdi ḍo meenji.

²⁴ Kar kaaw ta Buṅdi gay, gee dakina cokiyiita ho dakin sa ooyiita. ²⁵ Barnabaas inḅ Sawuul gay, ṅuur gaasit ko riyco Zeruzaleem. Do ḍeetiṅco, ṅu iciig Yaaya kaak ṅu koliy oki Maark, kar ṅu yeeptu Antiyoos.

13

Martaw ta awalle ta Pool

Ruwwin ta Buṅdi ṅaamig Pool inḅ Barnabaas ḍo riyor

¹ Do *Egliz ka Antiyoos, gin gee kuuk garkiyaagu ho inḅ nabiinna oki : ṅuur Barnabaas, Simeyon kaak ṅu koliy oki Pondiko, Lisiyuus kaak min Sireen, Manayeen kaak maad inḅ Sultan *Herood, ho inḅ Sawuul. ² Yiriy rakki, wiktin taat ṅu ictu sayamne ho ṅu salkiyiy ḍo *Rabbiner, Ruwwin ta Buṅdi kaawiico aman : « Imilonduug Barnabaas inḅ Sawuul ḍo riy taat nu koliig a ṅuudu gine. » ³ Kar min ṅu ictu pey sayamne ho ṅu salkiytu, ṅu asiico laa pise ḍo kayco ho ṅu rasiig ṅu ḍeettu gine riy ta Buṅdi.

Barnabaas inḅ Sawuul ḍo kid ka Sipre

⁴ Ar taat Ruwwin ta Buṅdi ṅaamiig Barnabaas inḅ Sawuul ḍo riyor, ṅu ḍeettu ḍo geeger ka Seluusi. Min ede-ak, ṅu ṅeptu markaba, ṅu ḍeettu Sipre, ḍo kid kaak datik amiydi. ⁵ Min ṅu ottu ḍo wer-ak, ṅu paaytu ḍo geeger ka Salaamin ho ṅu teestu gaare kaaw ta Buṅdi ḍo ger ka salaaner ka *Yuudinnar.

Wiktin taar-at, Yaaya-Maark sa goy in̄ ŋuura, ŋa gaayaagu.

⁶ Kar min ŋu gaay birin̄ kid okin̄ji ka Sipre, ŋu ottu do geeger ka Papoos. Do wer-ak, ŋu ŋaamtu in̄ gem rakki, ŋu kolaag Baar-Iisa, ŋa Yuudin̄ce. Naar gay olgo ho ŋa gina ziy ar nabiin̄ce. ⁷ Na goy do serpey ta guberneer kaak ŋu kolaag Serziyuus Poluus. Guberneer-ak iban gamna. Na koliig Barnabaas in̄ Pool do geriy, asaan ŋa raka a ŋuui gaare kaaw ta Bun̄di. ⁸ Kar olga-ak gay todco, asaan ŋa rakaado a guberneer-ak yaa aamine do Iisa Masi. (Olga-ak, ŋu kolaag in̄ kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹ Min naar-ak, Ruwwin ta Bun̄di miiniit gelbiney ka Sawuul kaak ŋu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan̄ do odinay ¹⁰ ho ŋa kaawiji aman : « Kin̄ke-an̄ gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon̄ ja ron̄ ka seetanner-an̄ka ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbiner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹ Hadi din̄ cokay samaane : Rabbin Bun̄ yaan̄ gide ho ki asiy noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min naar-ak di, ŋa nooltu, wer giniji dulum. Na danduma meeda ŋugila a ŋaa gasen di gemo yaa daan̄in̄ji. ¹² Min guberneer taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, ŋa ajbiytu tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Bun̄ ho ŋa aamintu do kaawoy.

Pool gaara kaaw ta Bun̄di Antiyoos ta Pisidi

¹³ Kar Pool in̄ een̄ji gay, ŋu amiltu min Papoos ho ŋu neptu markaba ŋu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min ŋu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho ŋa yeeptu Zeruzaleem. ¹⁴ Min naar-ak, kun̄ Pool amiltu min Perz, ŋu ictu botol taat 6aa Antiyoos

do kid ka Pisidi. Yiriy ta *sabitdi, nu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu goytu. ¹⁵ Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiytu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in maktumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate. » ¹⁶ Hiyya, Pool uctu. Na tawgitu pisinji a nuu bugume. Kar na diyiico aman : « Kun gee ku Israyeel ho kun kuuk karmiya Bun, cokiyonu ! ¹⁷ Bun ka geente ku Israyeel, naar ko kaak dogig aginiyte. Na wadiriigu wiktin taat nu goyiy do kid ka Meser. Kar in gudurrey tanji kat na imiliig min ede. ¹⁸ Bun tal kaaco ka geenji do wiktin taat nu goyiy do goosiner ar elgin orok pood pa. ¹⁹ Min pa-ak, na idiig gee ku darrinay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho na beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniytu, kid-an goy do pisinco ar elgin miy pood in orok beey (450) pa.

« Min naar-ak, Bun dobtu min aginiyte gay seriner a nuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa in odinay, aginiyte inditu Bun a naaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul ron ka Kiis, min tamba ta Benjamin. Na goytu elgin orok pood min nu darjiyiiga. ²² Min naar-ak, Bun paayiig Sawuul min do meennuwiy ho na darjiyiig Dawuud kaak Bun kaawtu biy aman : “ Naar Dawuud, ronji ka Jeese kat nu eltu. Naa gine ay maan kaak gelbiner rakiyo. ” ²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Bun kaawtu a naa naame do gee ku Israyeel a naa jiliŋco. Ansii ko, kaaw taat Bun kaawiji do

Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Bunđi, Yaaya-Batist astu kaawiico do gee ku Israyeel okinco aman : “ Ib-inon niginko, rason goye kaak awalle ho naako *batiziynko. ” ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay gaase riyoy ta Bunđi, na diytu aman : “ Ku taliin kar a nu waa ? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyon, na asa-ak aaror ho nun meendu sa da necdo kaak naa sorin nuginray. ”*

²⁶ « Gem kol sinjay, kun kuuk min tamba ta Ibraayim ho kun kuuk karmiya Bun, na lote kat Bun naamiite kaawoy a naate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho in agin-duwco, nu bal ibine a naar ko Masi. Nu balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk nu garkiyiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta nu obiig Iisa ho nu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuy. In taar-at di oki, nu indiig Pilaat a naa deenji. Na ooytu, nu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak do werti, nu paayiig min ka etor, kar nu unjiig do maginer. ³⁰ Kar Bun gay nooyiig min do muuti. ³¹ Min na nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw in naar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Din gay, nuur kon di saadinnay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Bun kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho dinka, do ginte kooginco, na necta wiktin taat na nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat nu siirtu do *Soom ta

* **13:25** 'sorin nuginray' : Riy ta sore nuginrar-an, taar ta berrer.

seerinjkar aman :

“ Kinjke-añ ko Rondu,

min yiriyta-añ, nun ko Takko. ”†

³⁴ Buñ gaartu pey do aginiyte kadar ña nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Buñ kaawtu aman :

“ Naako bere barkin taat nu kaawtu
a naaji bere do Dawuud,

taar ko kuu diye do kayko. ”‡

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do maktumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

“ Ki rasaagdo gem kaak ki dootu

yaa zoode maala do maginer. ”§

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat ña goyiy misa in odinay, ña ginit riy ta Buñdi ar taat Buñ raktu, kar ña mattu. Min ña mattu, gee unjiig momtey-ak in aginiyji. Hiyya, do wer-ak, ña zoodtu. ³⁷ Kar Iisa Masi gay bal zoode do maginer. Buñ nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol siñtay, ibinoñ tam kadar in siñ ku Iisa kat ni gaariikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Buñ saamiykoñ zunuubinniko. Ya ku aamin in siñji, Buñ yaako saamiyñ zunuubinniko okiñco. Saamiye ar ñaar-añ, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Diñ gay, yaman goyoñ godom ! Yampa, maan kaak nabiinna siirtu-an yaako ase do kayko. Nu siir aman :

⁴¹ “ Cokiyon samaane, kuñko gee ku ñapal.

Kuu ajbiye ho ñuuko idinjo !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zamanniko.

† **13:33** Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. ‡ **13:34** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3. § **13:35** Wer ka gase kaawor do Soom 16.10.

Maan njaar-ak, ya nju oosaakonnga sa, ku aaminaajido.

„* »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu in Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a njuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw njuuco deelin kaaw-ata. ⁴³ Min nju totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho in kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool in Barnabaas. Nju kaawiico do gee-ak a njuu obe rikimit do barkin ta Bunji.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku geegirdi numtu cokiye kaaw ta Bunji. ⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu in hasuud-inaw. Paa ko, nju teestu meelin Pool ho nju wariiga.

⁴⁶ Kar Pool in Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kuñ Yuudinna ja kat niiko gaare kaaw ta Bunji, kar kuñ gay poocta. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gaasdo. Hadi din gay, ni baaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taar-an gay taat Rabbin kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyinjin ar portikaw
taat yaa ceere do darrinay okinco.

Ki iyyin kaaw taat bera jile

do gee okinco ku duniiner. ”† »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, nju aaciytu. Nju deliiji barkin do Bunji do bi ka kaawoy. Ho gee okinco kuuk Bun dobtu a njuu gase goye ka gaasdo, njuur sa aamintu in Iisa Masi.

⁴⁹ Kaaw ta Bunji-at totirtu do kid okinji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk sinco alaw kuuk abdiyaag Bun ka Yuudinnar, in agindaw ku geegirdi.

* **13:41** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5. † **13:47** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6.

Ŋu isiniig gee a ŋuu taabiŋ Pool in Barnabaas ho ŋu atkiŋ min do kidco. ⁵¹ Hiyya, Pool in Barnabaas, do deetiŋco, ŋu kokiig burintal ku asiŋco‡. Min ŋaar-ak, ŋu birtu do geeger ka Ikoniyoomb. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Buŋdi miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

14

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoomb

¹ Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoomb, ŋu daktu pey unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, ŋu gaartu kaaw ta Buŋdi paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamintu do Iisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk pooe aamine isiico biŋka do ŋuur kuuk Yuudinnado a ŋuu nige aditco ku siŋta ku aamine. ³ In kaawin ŋuur-ak oki, Pool in Barnabaas taaytu do geeger-aka. Ŋu kaawa bal kolaw in amaanne taat ŋu gintu do *Rabbin Iisa. Rabbin Buŋ gaayaagu, ŋu giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. In gamin-ak ko, gee ibiniy kadar ŋu kaawa seene do bi ka barkin ta Buŋdi. ⁴ Gee ku geegirdi-ak, deedu werinco seera : daariŋ deet in Yuudinna ho daariŋ gay deet in kuŋ Pool. ⁵ Min ŋaar-ak, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado ho in aginduwco ictu niyine a ŋuu taabiŋ paliinna, ŋuu dawin in dambay ŋuu deenoco. ⁶ Min kabarre-at galiico do kuŋ Pool in Barnabaas-ak, ŋu gadtu

‡ **13:51** 'ŋu kokiig burintal ku asiŋco' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayiyco.

kayco. Nju aaniyту geegirnay kuuk do kid ka Lika-woni, Listir, Derbe, in geegirnay kuuk moota. ⁷ Do kid naar-ak oki, nju gaara Kabarre ta Gala.

Pool in Barnabaas goy Listir

⁸ Gin gem rakki do geeger ka Listir. Na rungiye min nju weeyiiga. Na bal jaawe tak-tak. Na goy in baay di. ⁹ Yiriy rakki, na cokiyit kaaw ta Bunji taat Pool kaawtu. Pool gay gooyiig yalaan, na tal imaanji ho na iban kadar ta nec coolinji. ¹⁰ Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman : « Ucu, pey kay asinjin ! » Ek di gem-ak uctu in beerinji ho na teestu ko jiwu. ¹¹ Gee dakina goy do wer-aka. Min nju taliig maan kaak Pool gintu-ak, nju teestu kaawe in kaawco ta Likawoni aman : « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar nju paaytu datikte ! » ¹² Nju kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, nju kolaag « Ermees » asaan naar ko gay iye kaawor. ¹³ Ger ka margi Zeyuus goy moota in unje ka geegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, na daktu ob barkay ho na ictu booyaw. Barkay-ak, na duuniico booyaw, kar na iyiig do bi ka botildi. In gee-ak, na raka gine *satkin do Pool in Barnabaas. ¹⁴ Min kun Pool doriit kaaw-at, nju eeriit kesuunco* ho nju iciig gadi. Nju aaniyiig gee-aku in koolinco aman : ¹⁵ « Gem kol sinjay, maa ga ku giniy ampa ? Nin sa gee ar kunjo-an di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiin marginko kuuk ginno paydinco. Ason do Bunj kaak goy doo. Naar kaak kilgiyig samaane in kida, in amay ho ay maan kaak goy do duniiner. ¹⁶ Awalle Bunj rasig gee ku

* **14:14** 'nju eeriit kesuunco' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

ay darre icyi botol taat ɲu rakiyo. ¹⁷ Inj taar-at oki, ɲa gaariico do geemir a ɲaar sellen inj ɲuura. Sellin kuwiy-at, ku taliit uudin taat ɲa ɲokiiko amay ho gaminko niyiy ay elgo. Ka seener gay, ɲa ɲaar di kaak beraako tee inj galal dakina. » ¹⁸ Inj kaawin kuuk ɲu kaawiico-an ku oki, gee-ak tirig denjinco. Inj taar-at oki, ɲu gediriico, ɲu baltu gine *satkine.

¹⁹ Min ɲaar-ak, *Yuudinna daarin uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyoos. Min ɲu ottu do wer-aka, ɲu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di ɲu teestu dawin Pool inj dambay a ɲuu deenji. ɲu daaniiga, ɲu imiliig kara min do geegirdi. Do taŋco-at a ɲa mat ko. ²⁰ Min gee ku aamin numtu do unji, Pool uctu paa di ho ɲa yeepu pey do geegirdi. Kar ka kawtinti, ɲu birtu inj Barnabaas do geeger ka Derbe.

Pool inj Barnabaas yeep Antiyoos ta Siri

²¹ Min ɲu ottu Derbe, ɲu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamintu do Iisa Masi. Min ɲaar-ak, ɲu yeepu do geegirnay ku Listir, Ikoniyoos ho inj Antiyoos ta Pisidi. ²² Do ay geeger, ɲu iskaag gee kuuk aamine a ɲuu goye bombo do imaanco. ɲu kaawaaco aman : « Gii gasen ja taaɓin dakina unte, kar gii unje kat do *Meennaw ta Bunɗi. » ²³ Do ay *Egliz, ɲu liyaaaji agindaw. Kar ɲu icyi sayamne, ɲu salkiyiico do agindaw-aku, kar ɲu rasiig do pisinji ka *Rabbin Iisa kaak ɲu aamintu inj ɲaara.

²⁴ Min pa-ak, Pool inj Barnabaas deettu. ɲu aaliig kid ka Pisidi, kar ɲu daktu ot do kid ka Pampili. ²⁵ Do wer-ak, ɲu teestu gaare Kaaw ta Bunɗi do geeger ka Perz. Min ɲu gaastu, ɲu birtu do bi ka barrer kaak ɲu koliy Attaliya. ²⁶ Kar min do

wer-ak, ɲu ictu pey markaba ho ɲu yeeptu do geeger ka Antiyoos ta Siri. Edeɲ ko, wiktin taat ɲu rakiy deete, ɲu salkiyiico a Buɲ yaa gaayinco do riy taat diɲ ɲu gaastu-anta. ²⁷ Wiktin taat ɲu ottu do wer-aka, ɲu ɲumiig gee ku Eglizdi. Kar ɲu osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura. ɲu osiico pey maman Buɲ gaariico botol do gee kuuk Yuudinnado ho maman ɲuur oki aamintu do Iisa Masi. ²⁸ Hiyya, do wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

15

ɲume ka Eglizdi Zeruzaleem

¹ Yiriy rakki, gee daariɲ uctu min Zuude kar ɲu baawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyin siɲta aman : « Ya kuɲ kat *ɗukamno selɲo ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasaado jile. »
² Pool in Barnabaas pocit kaaw-ata ho do bi ɲaar-ak ko, ɲu meeltu paa in ɲuura. Kar ba aaro, ɲu ictu niyine a Pool in Barnabaas in siɲta daariɲ ku pey, ɲu baay talin kaaw-at Zeruzaleem do unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³ Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar ɲu ɲaamiigu.

Min ɲu ɲaamgu, ɲu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, ɲu gastu siɲta ho ɲu osiicot okintit kaaw taat gee kuuk Yuudinnado din sa ooyit kaaw ta Buɲdi. Ho okinco, maanna-ak berco galal dakina. ⁴ Min ɲu ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw okinco. Kar ɲu osiicot kaaw okintit taat Buɲ gintu in ɲuura. ⁵ Kar gay, gee daariɲ min

Pariziyenna kuuk aamin do Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-an, illa giico dukume ja selno, ho diyonco a nuu karmiyin gaanuun ka Muusa. »

⁶ Do wer-ak, paliinna ho in agindaw ku Eglizdi numtu a nuu talin kaaw-ata. ⁷ Min nu meeltu paa, Piyer uctu ho na kaawiico aman : « Gem kol sijtay, ku iban kadar Bun dobin minninko min daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, nuu cokiyinti ho nuu aamine do Iisa Masi. ⁸ Bun kaak iban gelbin ka geemir gaaraako kadar na ooyiy gee-ak do wiktin taat na beriicot ja Ruwwiney ar taat na beriiten lote. ⁹ Ginte in nuura, Bun talaate sawa di do unji ho na saamiyiig zunuubinnico asaan nu aamin do Iisa Masi. ¹⁰ Di din gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Bundi ? Dakon ginenna pa. Ku raka rase goro do maajirnar. Gor taat ooma* nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini oki gediraatido ! ¹¹ Ha'a, paado ! Ni iban kadar na Bun kat jilinti in barkin ta *Rabbin Iisa ar taat na jiliig nuur oki. »

¹² Min pa-ak, gee okinco kuuk num ede-ak buguntu. Kar Barnabaas in Pool osiicog gamin okinco kuuk Bun gintu in nuura do unco ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Min nu gaasit kaawco, Zaak† piltu biy, kar na diytu aman : « Gem kol sijtay, laan denginko samaane, cokiyonnu ! ¹⁴ Simon, naar kaawintin ko a maman min do teesindi Bun taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho na dobtu

* **15:10** 'gor taat ooma' : Anne-an kaawa do bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa. † **15:13** 'Zaak' : Na sinji ka Iisa Masi.

minninco yaa gine geenji. ¹⁵ Kaaw-at numtu in kaaw taat nabiinna kaawtu min daayum. Ampaa di, gi garkiyiy do Kitamner aman :

¹⁶ “ Min naar-ak, naa yeepe piniñ pey geriy ka Dawuud kaak gale.

Yoo ña eez tak-tak oki, naa ase pey piniñji, ñaa peye pey do weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okiñco asiin bariyindu.

Hii, ka seener, tamba ta geemir okiñco taat nu koltu yaa gine geendu.

An kaaw taat Rabbin Buñ kaawtu,

¹⁸ naar kaawig ko min daayum maan kaak ñaa gine. ” † »

¹⁹ Zaak gay diytu pey aman : « Ya do tanto-at, dakoñco ginenco kaawin do gee kuuk Yuudinnado asaan ñu aamin ko in Buñ. ²⁰ Kar gay, siirintenco maktumne ho giico kaawe aman : “ Dakoñ teenno kum kaak ñu satgiytu do marginar. Ña gallo. Gooyoñ zinjiko min baaye kaak munjam. Dakoñ teenno kum kaak patiis. Ho baar oki, dakoñ teençodo. ” ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa do ay geeger ho ñu garkiyaag do ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sabit. »

Maktumne do kretiyenna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, in gee ku *Egliz okiñco ictu niyine a ñuu dobe minninco gee kuuk ñuu ñaamiñ Antiyoos sawa in Pool ho in Barnabaas. Hiyya, ñu dobtu gee seer kuuk sintico karmiyaagu : Zuud kaak ñu kolyi oki Barsabaas

† 15:18 Wer ka gase kaawor do Amos 9.11-12.

ho in Silaas. ²³ Kar nu naamiig in maktumne taat kaawa aman :

« Nin siŋtiko in paliinna ho in aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kuŋ siŋta kuuk Yu-udinnado kuuk goy Antiyoos do kid ka Siri ho in ka Silisi. ²⁴ Ni dor kadar gee minninni baawko. Gee-ak barjilinŋko in kaawin kuuk imila kellam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat nu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi naar-ak ko, ni deetu kaawni a nii doŋe gee kuuk niiko naame in Pool ho in Barnabaas, siŋtini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Nuur-aŋ ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Diŋ gay, ni naamaakonŋu Zuud in Silaas. Nuur ko yaako kaawe karan bi in bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta. ²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Buŋdi gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daariŋ di kuuk Kitamne toŋtu : ²⁹ dakoŋ teenno kum kaak nu satgiyту do buŋniydi, dakoŋ teenno baar, dakoŋ teenno kum kaak patiis ho dakoŋ baayenno munjam. Ya kuu karmiyiit kaaw taaran, ta samaane. Nin siŋtiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni. »

³⁰ Hiyya, kuŋ Pool deettu Antiyoos in maktumne-ata. Min nu ottu, nu numiig gee ku Eglizdi, kar nu beriicot piŋŋco. ³¹ Min nu garkiyiita, okiŋco aditco ginco gala asaan ta deŋirgu. ³² Zuud in Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawiico kee do gee ku Eglizdi a nuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, nu gintu menaw ede, kar siŋtico ku Antiyoos naamiigu in Buŋ a nuu yeepe do gee kuuk naamgu. [³⁴ Kar ba aar gay,

Silaas ictu niyine a ɲaa ɗake Antiyoos.]§ ³⁵ Pool in Barnabaas oki ɗaktu. In eenco ɗakina, ɲu ɓilda gee ho ɲu gaariico kaaw ta Buɗɗi.

Pool in Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiji ɗo Barnabaas aman : « Yeepte, gi ɓaa talin sinɗa kuuk goy ɗo ay geeger kaak gi gaartu kaaw ta Buɗɗi. Gi ɓaa talin goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool, kar ɲa raka iyiin Yaaya kaak ɲu koliiy oki Maark in ɲuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. ɲa rakaado Yaaya-Maark yaa ɓaa in ɲuura, asaan awalle wiktin ta ɲu goyiy Pampili, ɲa deettu, ɲa rasiig ɲu giniiy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay diy kaay kadar Yaaya-Maark yaa ɓaawe. Do bi ɲaar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam ɲu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, ɲu ɲeptu markaba ho ɲu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay ɗoɓiig Silaas. Gee ku Egliz deliico barkin ta Buɗɗi, kar ɲu deettu. ⁴¹ ɲu jaawtu ɗo kid ka Siri ho in ka Silisi ho ɲu gaayiiig gee ku Egliznar a ɲuu goye bombo ɗo imaanco.

16

Martaw ta seerinɗar ta Pool

Pool in Silaas icig Timote a ɲaa ɓaa in ɲuura

¹ Min ɲaar-ak, Pool ottu ɗo geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, ɲu gastu *maajiriŋce rakki kaak ɲu kolaag Timote. ɲa ronɗi ka *Yuudiŋcar taat aamin ɗo Iisa Masi. Kartacco gay, Grekiŋce. ² Timote, sinɗay ku Listir in ku Ikoniyoom ozilaag

§ 15:34 Kaaw taar-an ginno ɗo makaatamna daarin ku Buɗɗi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

dakina. ³ Pool raka iyin in n̄aara. Do bi n̄aar-ak ko, n̄a *ɗukumiji selno do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinay-aku. Okinco, n̄u iban kadar tacco Grekince. ⁴ Min n̄aar-ak, n̄u amiltu jiwi geeger in geeger. N̄u kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruzaleem ho n̄u taayiig a n̄uu rasinno kaaw-ata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayiyo ho kun kawta, n̄u gasiy gee ku pey n̄umiy in n̄uura.

Sooniik ta Pool do kid ka Trowaas

⁶ Min n̄aar-ak, zer n̄u rak gaare kaaw ta Bun̄di do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Bun̄di gay toɗco. Hiyya, n̄u aaltu do kid ka Prizi in ka Galaasi. ⁷ Min n̄u ottu moota in Miizi, n̄u rak zer baawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta Iisa toɗco pey a n̄u baanno ede. ⁸ Paa ko, n̄u birtu min do kid ka Miizi ho n̄u paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyji unci ho n̄a marmiliji aman : “ Gem kol sinji, asnin ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu pa-ak, kodok di, ni* bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam kadar n̄a Bun̄ kat kolinti a ni ba gaare Kabarre ta Gala do gee an̄kure.

Kun Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni neptu markaba, ni aaniytu dalan do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, n̄u deedga ho Pilip gay, n̄aar geeger tatik do kid ka

* **16:10** 'ni bariytu' : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal.

awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni baawtu moota in baala, wer kaak ni hariiyi a *Yuudinna numgiyo ho nu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad nume. Ni goytu in nuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki nu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya too6ina samaane kuuk dindiko† ho ta abdiya Bun. Wiktin taat ta cokiyiit kaaw ta Pool, *Rabbin Bun newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okinco. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin ta6 do Rabbiner, ason goyon gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

Nu obig Pool in Silaas danjaayne

¹⁶ Yiriy rakki, wiktin taat ni baay do wer ka salaaner, berre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. In kaawinti-ak di, aginduwti jalliy gurus. ¹⁷ Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini in Pool aman : « Sando, gee nuur-an kuuk gina riy ta Bun ka kuwa ! Nu gaaraako botol taat Bun yaako jilin ko. » ¹⁸ In menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapiitu. Na kolsitu, kar na kaawiji do aarid kaak obta-ak aman : « In sin ku Iisa Masi, nu diyaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, na amiltu suu na rasiita. ¹⁹ Min aginduwti taltu kadar nu gasaado pey gurus min do daatko-at, nu obiig Pool in Silaas. Nu iyiig do wer kaak gee ku

† **16:14** 'too6ina samaane kuuk dindiko' : Awalle too6ina ku dindiko-an, nuur kaalne ho nu gasdo badam.

geegirdi numgiyo, do unco ka agindaw ku darrer. ²⁰ Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min nu ottu, nu sakkiyiig do unco aman : « Gee-an, nuur as barjiliñ geegirte ! Yaman, nu Yuudinna. ²¹ Kar nu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooygigdo ho gingigdo. »

²² Do wer-ak, gee kuuk num-ak uciico do kun Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawiico a nuu soriin kesuunco ho nuu koociñco in kordingi. ²³ Min nu koociig zu6-zu6-ak, nu unjiig do danjaayner. Kar nu diyiiji do gay gooye danjaayner-ak a naa gooyin samaane. ²⁴ Min gem-ak doriit kaawat, na unjiig do danjaayner atta kar na doodiig asiñco do dugildi.

Tatkaw ka danjaayner aamin in sin ku Iisa Masi

²⁵ In datik aandor, Pool in Silaas teestu salaane ho nu riyiy riyin ku ozile Bundi. Eenco kuuk goy do danjaayner gay cokiyaagu. ²⁶ Tala kar, kid teestu azire rada nam baat ta danjaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniico okiñco piltu waakilak keeco di ho ay jinzirre ka gay danjaayner-ak sa kile. ²⁷ Do wer-ak, tatkaw ka danjaayner-ak raastu, na uctu puruk. Ya na tala kar botilay ku danjaayner kon di pile. Na pakirtu a wal gay danjaayner okiñco gade, ho na ceptu *seepiney a naa dee ziy. ²⁸ Kar Pool gay, astu gaar gaayay rada aman : « Hey, Hey ! Dak denno zin, okintini ni goya ! » ²⁹ Min pa-ak, gay gooye danjaayner-ak inditu ako a naa tale. Kar na unjitu atta karak. Min na unje, kelmoy oki amile ho na dersitu ris do unco kan Pool in Silaas. ³⁰ Jammiy sooda, na imiliig min do danjaayner. Kar na indiigu aman : « Gem kol aginiyi, naa gine

maman naa gase jile ? » ³¹ Njuur gay telkiiji aman : « Aaman in sin ku *Rabbin Iisa di kar kii gase jile, kinke ho in geenji ku geero. » ³² Hiyya do wer-ak, nu gaariiji kaaw ta Bunji do gay gooye danjaayner-aka ho do gee okinco kuuk adiy ka geriy. ³³ In aando-at di, na iyiigu do wer kaak gin amay ho na teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, nu *batiziyiig gay gooye danjaayner-aka in geenji. ³⁴ Min naar-ak, na iyiig kat kun Pool do geriy ho na beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okinji, aditco gintu portiko asaan nu aamin do Bunji.

³⁵ Min wer waltu, gay seriiner ku Room naamtu gee a nuuji kaawe do tatkaw ka danjaayner a naa pikiñ gee-an min do danjaayner. ³⁶ Hiyya, gem-ak iyiit kabarre-at do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imilinjo min do danjaayner. Di naar-ak, amilonj ko ho baanj in aapiye. » ³⁷ Pool gay iban kadar nu obaagdo gem ka Room do danjaayner ya nu balji dukume ja seriiney. Ampaa ko, na osiico baati aman : « Nin kat nu bal goyin misa kaawni-an di, ek di nu koocinti do unco ka geemir. Nin sa Yuudinnado, ni Roomina. In taarat oki, nu obinti danjaayne. Din gay a nuuni imile in cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak ni oyaado. Maaniico kat nu asonj nuuni imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool in Silaas do gay seriiner. Min nu doriit kaawco taat diya a nu Roomina, kolaw obiigu. ³⁹ Hiyya, nu astu nu obtu aarco ho nu imiliig min do danjaayner. Kar nu diyiico pey a nuu amile min do geeger-aka. ⁴⁰ Min nu amiltu min do danjaayner, nu deettu wer ka Liidi-ata ho nu gasiig sinja okinco efe. Nu iskiigu, kar nu iciit botilco, nu

deettu.

17

Pool in Silaas ot do geeger ka Tesalonik

¹ Kar min nu amiltu min geeger ka Pilip, Pool in eenji, nu birtu ja min do geeger ka Ampipoliis in ka Apolooni. Kar kat, nu ottu do geeger ka Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger ka salaaner. ² Ar taat na usintu ko, Pool baawtu do ger ka salaaner. Na kaawgico kaaw ta Bunji min do Kitamner. *Sabit subba, na jaawa di. ³ Do wiktin taat na baawiico-ak di, na gaariico min do Kitamner a *Masi kaak Bun dobtu asa taabiye, naa mate ho naa nooye. Ho na kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko biy-anka, na naar ko Masi kaak ku eriyu. » ⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daarin astu num in kun Pool in Silaas. Gin gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun kuuk as oki num in nuura, in pey daad dakina kuuk sinco alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa ko, nu baawtu bariye maan geenda kuuk ginno kay min do suginer. Nuu barjilin gee in geeger okinji. Kar kat, nu baawtu duksiyin ger ka Jaason a nuu gasin Pool in Silaas. Zer nu raka iyyin do wer kaak gee ku darrer numgiyo, ⁶ kar nu bal gasinco. Paa ko, nu obiig Jaason in sinna daarin ho nu iyyig do unco ka agindaw ku gegirdi. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Waay, talon kate ! Maan geenda-an as nigin duniin okintiti. Din nu as kuude anne ! ⁷ Jaason obiig do geriy ! Gee-ak gay, okinco pocig *gaanuun ka sultante ka Room. Do tanco-at, a gin sultan ka pey, nu kolaag Iisa. » ⁸ Min agindaw ku

geegirdi doriit kaaw-at, ηu barjiltu okiηco in gee ku darrer oki. ⁹ Hiyya, Jaason in eenji, ηu pooctu pikiηco, illa a ηuu kappiyen ja maanna.

Pool in Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ In aando, siηta ku Tesalonik ηolpiig kun Pool in Silaas a ηuu deete do geeger ka Beere. Min ηu ottu annere, ηu daktu unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger ηaar-ak pikirrico samaane pakgit ηuur ku Tesalonik. ηu cokiyaat Kabarre ta Gala ho ηu ooyiit in galal. Kun kawta, ηu garkiya kaawin kuuk do Kitamner a ηuu tale yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-an do botilco wala do botilcodo. ¹² Minnenco dakina aamintu do Iisa Masi. Min do Greknar gay, goy daad kuuk siηco alaw kuuk aamine ho in miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesalonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta Bun di do geeger ka Beere oki, ηu astu barjilin gee ku geegirdi a ηuu pocin kaawco. ¹⁴ Kodok di, siηta ηolpiig Pool, ηu iyiig bi ka barrer, ho ηu ηeptu markaba. Kar Silaas in Timote gay, daktu Beere. ¹⁵ Pool in eenji kuuk ηaamaaga-ak, ηu birtu in markaba yoo do geeger ka Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak aman : « Ya kuu yeepe, diyonco do kun Silaas in Timote a ηu asaan gasin kodok anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kun Silaas in Timote do geeger ka Aten, ηa taliig geeger-ak miin cak in margina. Do saan taar-ak ko, gelbiney nigtu. ¹⁷ Paa ko, ηa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ηa kaawiico do Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun. Ho ηa baawtu pey

do wer ka gee ku geegirdi numgiyo ho kun kawta na kaawiico do gee okinco kuuk bira do birinco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela in Pool. (Taksin-ak, illa nu aadaag gem kaak nu kolaag Epikuur, wala kaak nu kolaag Zeno).^{*} Min toksin-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-an kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal na gaara margin kuuk min karan ga ? » Nu indiy ampa-ak, asaan nu doriig Pool kaawa do bi ka Iisa Masi in nooyinji.

¹⁹ Min naar-ak, nu iyiig Pool do koot ka Ayeropaaz†, wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho nu diyiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildiy gee-an ku. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiriy rakki ni bal doriinco ho din gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya ta6-ak, goyinco ka gee ku Aten okinco ho in martico, illa nu el cokiye ho nu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu datikco ho na diyiico aman : « Kun gee ku Aten, cokiyo ! Nu tala kadar, do ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawiig geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu taliy kee nam nu gas wer rakki kaak ku siirji kuwa aman : “ Bun kaak gee ibingigdo. ” Di naar-ak, ason, naako gaare baay ta Bun kaak ku abdiyiy ho ku ibingigdo-an ka. ²⁴ Bun naar-ak ko kaak kilgiyit duniine ho in gamin okinco. Naar di *Rabbin kaak

* **17:18** Gee kuuk aadaag Zeno, nu kolaag Estoyisiyenna. Kar nuur kuuk aadaag Epikuur gay, nu kolaag Epikuuriyenna. † **17:19** ‘Ayeropaaz’ : Na ger kaak gee numiy dakina.

goy kuwa ka samaaner ho keder. Na goydo do geray ku margin kuuk geen di siytu. ²⁵ Na rakaado tak-tak gaay ta gemor. Naar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki. ²⁶ Na naar di kaak kilgiyig gee okinco min gem rakki di ho na totiriig do adiy ka kidar okinji. Na naar di eerit pudiya in maawa. Ho na naar di dukumig gungar ku kidco okinji. ²⁷ Buñ gintu pa-ak a nuu bariye botiliy badam-badam wal nuu gasinji din ga ? Zer naar gay serekdo min do ay gemo, ²⁸ asaan in naar di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman :

“ Ginte okinte koogin ku Buñdi. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampa-ak, dakinte pakirenno pey kadar Buñ, naar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maaniite wala in ibininte, gii gedire siye Buñ. ³⁰ Buñ balco obinti do gamin kuuk nu gintu awalle, asaan nu bal gine ibine. Kar din gay, na kolaag gee okinco kuuk goy do ay wero a nuu ibinin niginco. ³¹ Yampa, Buñ diy yiriy rakki taat naa gine seriin in botilti do gee okinco kuuk do duniiner. Seriinat yaa kuuniye in gem rakki kaak na dobtu. Gemak, na nooyig min do muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar na naar ko kaak Buñ dobtu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Buñ nooy gem min do muuti », daarin teestu ajimiyinji, kar daarin gay diyiji aman : « Ni raka ki asaani deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min naar-ak di, Pool rasiigu ho na deettu. ³⁴ Kar

gay, min gee ku goy eɗe-ak, goy di kuuk da as num in ɲaara ho aamintu in Iisa Masi. Minnincɔ rakki ɲu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku Aten. Ta rakki gay, sinɲi Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

18

Pool goy ɗo geeger ka Korent

¹ Min ɲaar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho ɲa birtu Korent. ² Min ɲa ottu, ɲa gastu gem rakki *Yuudinɓe ɲu kolaag Akilaas. ɲu weeyig ɗo darre ta Pont. Daabiney, ɲa as in daaciy Prisil* min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne ɲu atkiig *Yuudinna okinɓo min Room. Pool daktu num in ɲuura, ³ asaan riyoy sa ar taŋco di. (ɲa siya tarram in tandina.) ɲa goy gerco ho ɲu gina riy sawa. ⁴ Ay *sabit, Pool baggiy ɗo ger ka salaaner. ɲa icgiy kaawo. ɲa raka a ɲaaco gedire ɗo Yuudinnar in ɗo Greknar oki.

⁵ Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okinɲi ɲa gaara kaaw ta Buɲdi di, ɲa bariya botol taat ɲaaco gedire ɗo Yuudinnar a Iisa, ɲaar Masi kaak Buɲ doɓtu. ⁶ Kar ɲuur gay pocit kaawoy-ata ho ɲu teestu warinɲi. Do wer-ak, ɲa ergiit kesuuney kar ɲa kaawiico aman : « Ya ku tar zinɲkiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku poc-ak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷ Hiyya, ɲa amiltu min ger ka salaaner. ɲa baawtu wer ka gem rakki kaak goy moota in ger ka salaaner, sinɲi Tituyuus Zustuus. (ɲa Yuudinɓeɗo kar ɲa abdiya Buɲ.) ⁸ Gin gem rakki, tatkaw ka

* **18:2** 'Prisil' : ɲu kolaat oki Priska.

ger ka salaaner, ɲu kolaag Krispuus. Ɗa aamin do *Rabbin Iisa Masi, yoo geenji okiŋco ku geero. Min do geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyyit kaaw ta Pool, aamintu ho ɲu *batiziyiigu.

⁹ Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniiji do Pool. Ɗa kaawiiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰ asaan nun goy in kinke. Waan gediraado yaan diye pise. Do geeger-an, goy geendu dakina. » ¹¹ Pool goytu do geeger ka Korent maan ka elgo in koyin bijigiy ho ɲa gaariico kaaw ta Bunji do gee okiŋco.

Pool do unji ka tatkaw Galiyon

¹² Do wiktin taar-at, Galiyon, ɲaar guberneer ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a ɲu sakkiyin Pool. Hiyya, ɲu iyiig do wer ka seriiner ¹³ ho ɲu diytu aman : « Yaman, gem-an isinaag gee a ɲuu abdiye Bun maala. Abdiyinco arro in *gaanuunte. » ¹⁴ Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukumtu min do biy. Kar ɲa newsiico do Yuudinnar aman : « Kuɲ Yuudinna, cokiyoŋ, ya gem-an kat niginji aale, kin ɲa kokine wala ɲa nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyyinjo. ¹⁵ Di kuɲko meela do kaawin kuuk maalan di. Ku meela do bi ka kaawnar in siɲ. Ku kaawa do gamin kuuk goy do gaanuunko kanjon di. Di ɲaar-ak giniron ! Do gamin ɲuur-an, nun unjaado kaar. » ¹⁶ Min pa-ak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷ Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sinji Sosten, ɲaar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ɗu koociig do wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isgigdo, ɲa newsiico kopo.

Pool yeepa do geeger ka Antiyoos

18 Min njaar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar sintay gay na rasiig ede, illa na icit Prasil in Akilaas di ho nu birtu Sanjerees. Do wer-ak ko, Pool oodiig kaay asaan na togil in Bunj. Hiyya nu neptu markaba, nu aaltu do kid ka Siri. 19 Min nu ottu do geeger ka Epeez, Pool rasiig eenji Prasil in Akilaas, kar njaar gay unjitu do ger ka salaaner a na baa meelee in Yuudinna. 20 Min nu meeltu paa, Yuudinna-ak indiiiga naa goye in nuura. Kar njaar gay pooce. 21 Do deetinji, na kaawiico aman : « Naako yeepe ya Bunj pildu botol. » Hiyya, min Epeez-ak, na neptu markaba, na deettu. 22 Na paaytu Sezare, kar na birtu ja Zeruzaleem a na baaco ooye do gee ku *Eglizdi. Kar kat, na yeepu do geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbiŋkar ta Pool

Apoloos goy do geeger ka Epeez in ka Korent

23 Pool gintu menaw Antiyoos, kar na birtu pey do kid ka Galaasi ho in ka Prizi. Do ay wer kaak na ottu, na denriig sinja in kaaw ta Bunji.

24 Do wiktin taar-at, Yuudiŋce rakki kaak nu kolaag Apoloos as Epeez. Gem-ak, nu weeyig Aleksandri. Na iban kaawna ho na iban pey Kitamne. 25 Nu bildig samaane do Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, na zeediyo, na gaariy Kabarre ta Gala in galal. Na bildiy gee in botol do bi ka Iisa Masi. Kar njaar gay, illa na iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. 26 Do ger ka salaaner ka Yuudinnar, na kaawa kaawin ku Bunji bal kolaw. Min Prasil in Akilaas doriit kaawoy, nu iyiiig gerco a nuuji gaare botol ta Bunji samaane. 27 Ba aar gay, Apoloos raktu baawe do kid ka Akayi. Sinja ku Epeez iskiiga ho nu siirtu maktumne do gee kuuk

aamine kuuk goy do kid-aka a nuu obin samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min na ottu, na obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi in barkin ta Bunji. ²⁸ Ka seener gay, na gaar waran do unco ka gee okinco a Kitamne kaawa a Iisa, naar *Masi kaak Bunj doftu. Min na kaawtu pa-ak, Yuudinna buguntu dil nam ta nuu kaawe sa, nu ibanno.

19

Pool yeep pey Epeez

¹ Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar na ottu Epeez. Do wer-ak, na gastu gee daarin kuuk aamin do Iisa Masi ² ho na indiigu aman : « Min ku aamintu-an, Ruwwin ta Bunji paayko walla ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ha'a, yiriy rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indiigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » Nuur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig niginco ho na kaawiico do gee ku Israyeel a nuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, na Iisa Masi. » ⁵ Min nu doriit kaaw ta Pool-at, nu ooytu ho na batiziyiigu in sin ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Bunji paayiico. Ek di nu teestu ko kaawe kaawin kuuk kunco do ho nu gaariy kaaw taat nu gastu min do Bunji. ⁷ Gee-ak, okinco yaa nece ar orok in seer pa.

⁸ Kun kawta Pool baggiy do ger ka salaaner nam koyin subba. Na gaariy kaaw ta Bunji bal kolaw do bi ka *Meennaw ta Bunji. Na zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay

tirig denjingo ho ɲu pooctu aamine do kaaw-ata. Botol ta Rabbine Iisa, ɲu ginit ar maan kaak maala do unco ka geemir. Do wer-ak, Pool amiltu in maajirnay ho ɲa iyiig do lekkool ta gem rakki kaak ɲu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyiigu do wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okinco kuuk goy do darre ta Aazi doriit kaaw ta Bunɗi, kuuk Yuudinna in kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebe

¹¹ Bun gina gamin kuuk ajbay aale min do Pool.
¹² Ampaa ko, ɲu iciig ɲanguunay wal zimillay, ɲu wakiy ziy ka Pool ho ɲu iyiico do gee kuuk radaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min do zinƙico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daarin kuuk jaawa do darre geciy atke aaridna min do geemir in sin ku *Rabbin Iisa. ɲu kaawiico do aaridna aman : « In sin ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiiko-an : Yalla, amilon, ibinon werko ! » ¹⁴ Yuudinco rakki, ɲu kolaag Skeebe, ɲa tatkaw ka gay satkiner ho ɲa gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta in gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵ Kar yiriy rakki gay, min ɲu geciy atke aarid min do gemor, aarid-ak telkiico aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor ɲu kaawa biy. Kar kunƙon gay, ku kun waa kina ? » ¹⁶ Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasiin koogin-aku. Na gin gudurre pakgig ɲuur okinco. Na koociig ko kooce nam ɲu gadtu min do geriy. Min ɲu gadtu, zinƙico mutay di ho kesuunco eer caak-caak nam ɲu gaay dake tukinka. ¹⁷ Min gee ku Epeez doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna

in̄ Grekna okin̄co. Min n̄aar-ak, sin̄ ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸ Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imilin̄ kara gamin kuuk n̄u gintu jookumo. ¹⁹ Min n̄uur kuuk gina olgaw sa, dakina n̄umiig katkidin̄co ho n̄u eriig do un̄co ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰ Ampaa kat, in̄ gudurre ta Rabbin, kaaw-at gaaya gaayen di ho ta totirtu do wer okin̄ji.

Gee ku Epeez barjile

²¹ Min maanna-ak kuuniytu, Ruwwin ta Bun̄di n̄aamiig Pool a n̄aa baawe Zeruzaleem. Ya n̄a baawaw, n̄aa aaden̄ ja min Maseduwaan ho min Akayi. N̄a diyiico do gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. » ²² Min pa-ak, n̄a n̄aamtu ja do darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote in̄ Erast. Kar n̄aar meen̄ji gay goytu job Epeez, do kid̄ ka Aazi.

²³ Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeez do saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴ Gee ku Epeez pintu awalle ger tatik ka margico taat n̄u koliy *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki n̄u kolaag Demetriyuus. N̄a garpa geray n̄aada-n̄aada† in̄ poddine ar ger ka Artemis-an̄ka. In̄ geen̄ji ku riyor, n̄u gidiyiig geray-aku ho n̄u iyiico gurus dakina. ²⁵ Yiriy rakki Demetriyuus n̄umiig geen̄ji ku riyor ho in̄ gee kuuk gina riy ar taar-ata. N̄a kaawiico aman : « Gee-an̄ talon̄, in̄ riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶ Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di

* **19:19** 'tamminco' : Tamma rakki nec in̄ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor. † **19:24** 'geray n̄aada-n̄aada' : Geray-ak ar ku kanjir, kar gee-ak iyiig do geriyco ho n̄u abdiyaagu ar marginco.

maan kaak kuuniyaw-an̄ka. Gem kaak ɲu koliy Pool-an̄ kaawa do geemir a margin kuuk gi siytuan, ɲuur arro Bun̄ kaak ka seener. Pool gedirco do gee dakina kuuk cokiya, Epeezdo di nam yoo do kid ka Aazi okin̄ji. ²⁷ Ya Pool kat wakila in̄ riyoy taar-anta, riyte yaa nige. Na nigaado riy tanten di ho ɲa nige oki ger ka Artemis, taar taat sin̄ti alaw nam gee okin̄co ku Aazi in̄ kuuk adiy ka kidar okin̄ji sa abdiyaata. Din̄ ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho sin̄ti sa yaa mate. » ²⁸ Min gee-ak dorit kaaw-at, ɲu dapin̄tu ho ɲu teestu koole aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sin̄ti jaal kuwa ! »

²⁹ Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk do geeger okin̄ji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool do martuwiy, sin̄co Gaayuus in̄ Aristaark. Min gee-ak taliigu, ɲu obiigu ho ɲu iyiig do wer ka kan̄jir†, ɲuuco gine seriine. ³⁰ Do wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee kuuk aamin gay todiji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. ɲu roynay ku Pool. ɲu ɲaamiji kaawo aman : « Dak ɓaanno do wer ka kan̄jir-aka ! » ³² Do wer kaak Gayuus in̄ Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin̄ gay koola kur ampa ho daarin̄ pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyiig do wer-aka. ³³ Min gee kuuk okin̄co-ak, Yuudinna ictu minninco gem rakki kaak ɲu kolaag Alekzandir. ɲu taayiiga, kar

† **19:29** 'wer ka kan̄jir' : In̄ nassarin̄ca, ɲu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho ɲu talgiy ay maanna. Wer ka kan̄jir ka Epeez nec ice gee orok seer in̄ bijigiy alip (26 000).

nu akiliig un̄da a n̄aaco kaawe d̄o geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisin̄ji un̄co, n̄aa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeez taltu kadar n̄a Yuudin̄ce, nu pooctu cokiyn̄ji. Nu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sin̄ti jaal kuwa ! » Nu obiit kuurico paa di zuu-zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi d̄o geegirdi uctu. Na gedirtu n̄a bugumiig gee-aku ho n̄a kaawiico aman : « Gee ku Epeez, gee okin̄co iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat sin̄ti alaw in̄ dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraado meelee d̄o bi n̄aar-an̄ka. Hadi bugumon̄. Ya ku raka gine maanna, pakiron̄ ja samaane kar kat kuu ginin̄ji. ³⁷ Ku sakkiyiig gee-an̄ anne, wala nu nig bin̄kico in̄ sin̄ ku Artemis, wala in̄ gerti. ³⁸ Ya Demetriyuus in̄ een̄ji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Nuu iyiin̄ gee-ak d̄o un̄co d̄o mena kuuk nu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi 6aa deen d̄o un̄co ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, bin̄kite yaa gine gallo. Ya gi goyaado samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-an̄ku. Ya nuur kat indaate d̄o baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, n̄a diyiico d̄o gee kuuk num-ak a nuu totire.

20

Martaw ta Pool d̄o kid ka Maseduwaan in̄ ka Grees

¹ Min kaawin kuuk Epeez-ak gaastu tak-tak, Pool numiig gee kuuk aamin d̄o Iisa Masi ho n̄a

iskiig do imaanco. Na beriico ooya, kar na ictu botol ta Maseduwaan. ² Wiktin taat na jaawiy do darre-ata, na kaawiico dakina do gee ku aamine ho na iskiigu a nuu goye bombo do imaanco. Min naar-ak, na birtu do kid ka Grees. ³ Do wer-ak, Pool goytu koyin subba. Niyiney astu taat naa deete Siri. Na gaayice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a nuu obinji. Ampaa ko, na duwtu, na ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk naamaaga-ak kuñ Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark in giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik in Tropim min Aazi, ho in Timote oki. ⁵ Nuur ogirinti, nu baani ere do geeger ka Trowaas. ⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni neptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, in yiriy ta sabitdi*, ni numtu in maako ho ni deedtu mappa sawa.† Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk numaku. Na ictu niyine a naa deete ka kawtinti, ampaa ko, na kaawtu paa nam datik aandor. ⁸ Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho nu biy lampin dakina. ⁹ Gin dubil rakki nu kolaag Etikuus. Na goy

* **20:7** 'yiriy ta sabitdi in maako' : In siire ka daayum, nu siir in kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle in maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'. † **20:7** 'deedtu mappa sawa' : Werin daarin, nu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee naar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor.

do bi ka peneetirdi do gusuur ka subbinƙar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, na aayiig wey yarap. Tala kar na gaam bup min kuwa. Nu astu copilinji, kar sando, naar gay mat ko. ¹⁰ Pool gay paaytu min kuwa, na oniiji, na iciiga, na gogiyiiga, kar na kaawtu aman : « Yaman, dakoŋ barjilenno, na nooye. » ¹¹ Min naar-ak, Pool coktu pey ka gusuurdi. Na pirsiiƙ mappa ho na teetu. Min na teetu, na kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, na beriico ooya ho na deettu. ¹² Min naar-ak, gee iyiig dubil kaak nooy-ak do geriy in aapiye ho okinco gelbinco weytu.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³ Min Trowaas, Pool deet in asinji do geeger ka Asoos. Nin gay neptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat na rakiyo. ¹⁴ Min Pool gasinti ede-ak, na neptu markaba in nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵ Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyo. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶ Ni bal peye Epeez. Pool rakaado tanƙile do kid ka Aazi-aka, asaan na raka ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanji-at a naa hadire do iidin ta Pantekoot.

Ooy ta ba aaro do agindaw ku Egliz ka Epeez

¹⁷ Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool naamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epeez a nu asa gasinji. ¹⁸ Min nu asiiji, na ooyiico kar na kaawiiico aman : « Cokiyon, min yiriy taat nu astu unko do kid ka Aazi, ku iban maman nu goytu in kunko. ¹⁹ Nu gintu riy taat *Rabbin beriidu, bal ice ka zir. Zulindu min dakina. Nu taaɓiye do bi

ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a ɲuun obindu. ²⁰ Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyiŋko. Nu gaarko ho nu bildiŋko iŋ gamin dakina do unco ka geemir ho do geriyko oki. ²¹ Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a ɲuu ibiniŋ nigiŋco do unji ka Buŋdi ho ɲuu aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²² « Kar diŋ gay, nu ɓaa Zeruzaleem, asaan Ruwwin ta Buŋdi kat ɲaamaanu a naa ɓaawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere.

²³ Illa gay, ay geeger kaak nu ɓaawtu, Ruwwin ta Buŋdi minaanu a ɲuun obindu daɲaayne, ho ɲuun taaɓiyin dakina. ²⁴ Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak taɓ lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Buŋ beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Buŋdi.

²⁵ « Min nu goy ɗatikko, nu gaarkoŋ *Meennaw ta Buŋdi. Kar diŋ gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶ Do bi ɲaar-ak ko, nu kaawiiko waraŋ : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷ asaan nu kaawkon okintit taat Buŋ kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna.

²⁸ Goyoŋ goɗom, gooyoŋ zinjiko ku maaniiko ho gooyoŋ gee ku Eglizdi kuuk Ruwwin ta Buŋdi beriiko. Gooyoŋ Egliz ka Buŋdi ar gem kaak gooya tamgi. Dakoŋ rawtenno kadar Egliz-ak, Buŋ gidiyiig iŋ baar ku Roŋji Iisa Masi.

²⁹ « Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do ɗatikko ar pulkina† a ɲuu nigiŋ Egliz, ³⁰ nam do ɗatikko di oki asa amile gee kuuk

† **20:29** 'pulkina' : Werin daariŋ, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadiŋco. ³¹ Di ŋaar-ak, ucoŋ kuwa ! Moyon do taat nu kaawiiko. Ta gin ko elgin subba, yiriyo, aando, nu taayaakon di nam zuliŋdu miŋ do bi kaŋko.

³² « Kar diŋ gay, nu rasiŋko in Buŋ ho in barkin ta kaawoy. Na gin gudurre taat ŋaako gaayiŋko do imaanko, ho in ŋaar di, kuu gasin haginko taat ŋa bertu do gee okiŋco kuuk ŋa doftu kuŋji. ³³ Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala kesuune. ³⁴ Asaan kuŋ sa iban tam kadar nu gin riy in pisindu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵ Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat maman gi gaayiŋ pokirna. Ansii ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶ Hiyya, min ŋaar-ak, ŋu dersitu ho Pool salkiytu. ³⁷ Nuur okiŋco, ŋu teestu ale, ŋu baamiyiig Pool ho ŋu beriiji ooya ta ba aaro. ³⁸ Okiŋco, ŋu goytu aminda, asaan Pool kaawco a ŋu talaagdó pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, ŋu ŋaamiig yoo do markabar.

21

Pool yeep Zeruzaleem

¹ Min ni eertu min in gee-ak, ni neptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti, ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ² Do wer-ak, ni gastu markab kaak baa do

kid ka Penisi*. Hiyya, ni neptu ho ni deettu. ³ Ni rasiit Sipre† in nūgila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayiig gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴ Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu in njuur mena peesira. Sando njuur gay, Ruwwin ta Bunđi mingū do maan kaak yaaji ase do Pool ho nū kaawiiji aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ⁵ Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, sin̄ta ku Tiir amiltu, dad̄itco wala kooginco, nū naaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶ Min ni gaastu in salaane, ni bertu ooy do zin̄kini, kar ni neptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeeptu do geriyco.

⁷ Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemaysiis. Min ni ottu, ni gasiig sin̄ta ho ni eeltu in njuura. ⁸ Ka kawtinti, ni neptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho na min gee ku peesira kuuk nū doftu awalle Zeruzaleem a njuu gaayin̄ *paliinna. ⁹ Na gin gemsā pood kuuk bal obe misa. Gemsā-ak gaara kabarranna kuuk nū gasiy min do Bunđi. ¹⁰ Min ni taaytu ede-ak, nabiin̄ce rakki kaak nū kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹ Na asinti gasa, na iciig karrabin̄ce‡ ka Pool ho na duuniig asiñji in̄ pisin̄ji. Kar na kaawtu aman : « An kaaw taat

* **21:2** 'kid ka Penisi' : Geegirnay ku Tiir in̄ Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room numig kid ka Penisi sawa in̄ ka Siri. † **21:3** 'Sipre' : Na kid kaak goy datik amiydi. ‡ **21:11** 'karrabin̄ce' : In̄ nassariñca, nū kolaag a 'santir' (ceinture).

Ruwwin ta Buḅdi kaawiyo : Mee karrabiḅcer-aḅ, ḅu asa ḅuuniḅ Zeruzaleem ar kaak nun ḅuuniig zir-aḅka. Kar ḅu asa iyiḅ ḅo gee kuuk ibanno Buḅ. »

¹² Min ni doriit kaaw-at, nini ho iḅ siḅta ku Sezare, ni deesji kaawe ḅo Pool aman : « Yaman, dak ḅaanno Zeruzaleem ! » ¹³ Kar ḅaar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya ḅu ḅuunaan Zeruzaleem, wala ya ḅu diyaan ḅo bi ka *Rabbinte Iisa oki, nun ooy di. » ¹⁴ Min ḅa pocit kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni kaawtu aman : « Di ḅaar-ak ta Rabbinten di uḅda ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem. ¹⁶ Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyiinti ḅo wer ka gem kaak ḅu kolaag Menason, ni paaytu ḅo geriy. Gem-ak, ḅaar min kid ka Sipre, ho min ḅa aamintu ḅo Iisa Masi-ak taay ko.

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

¹⁷ Min ni ottu Zeruzaleem, siḅta ḅaaminti iḅ galal. ¹⁸ Kar ka kawtinti, Pool iḅ nini, ni ḅaawtu kat taliḅ Zaak ḅo geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okiḅco ḅume. ¹⁹ Pool ooyiico, kar ḅa osiicot rakki rakki riy taat Buḅ gintu iḅ ḅaara ḅo ḅatik ta gee kuuk Yuudinnaḅo. ²⁰ Min agindaw ku Eglizdi doriit kaaw-at, okiḅco, ḅu deliiji barkin ḅo Buḅdi. Kar ḅu ḅiyiiji ḅo Pool aman : « Ki talaw, gem kol siḅte, *Yuudinna dakina aamin ḅo Iisa Masi. Ya ki osaagu, kii gase alpanna, ho okiḅco, gelbiḅco goy misa iḅ *gaanuun ka Muusa. ²¹ Njuur ḅor gee osiiciḅ a ki garkiyaag Yuudinna okiḅco kuuk goy ḅatik ta gee kuuk ibanno Buḅ a ḅuu pociḅ

gaanuun ka Muusa. Nu dor pey kadar ki kaawco do gee-ak a nu *dukumaado selno do kooginco ho nuu rasiñ aadanna ku Yuudinnar. ²² Gee sa yaa doren ko kur a kii ase. Ampa-an gay, gii gine maman ? ²³ Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil in Bun. ²⁴ Di naarak, iyig gee-ak in kinke do *ger ka Bundi. Siyon zinikiko sellen ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin meenjij kappiyig gurus ka *satkiner taat nuu oode kayco. Paa kat, gee okinco yaa ibine kadar kaawin kuuk nu osinco-an, nuur ka seenerro, kar nuu ibine kadar kinke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. ²⁵ Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a nu teenno kum kaak nu satgiytu do bunniydi, nu teenno baar, nu teenno kum kaak patiis, ho nu baayenno munjam.

» ²⁶ Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, na iyig gee ku pood-ak in naara ho nu daktu siy zinikiko sellen ar kaak gaanuun kaawtu. Min nu gaastu siye ka zinikiko, Pool unjitu do ger ka Bundi a naa inde yiriy ta moo, siye ka zinakar yaa peye ho nuuco gine satkine.

Nu obig Pool

²⁷ Min mena kuuk peesira ku siye zinakar-ak gaay gaase, Pool yeeptu do ger ka Bundi. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat nu taliig Pool do ger ka Bundi, nu isiniijig gee okinco ho nu obiiga. ²⁸ Nu isiniijigu ho nu kooltu aman : « Gee ku Israyeel, jorkonni ! An ko gem kaak nigaag sinje, in gaanuunte, ho in ger ka Bunte oki. Na gaara kaaw do ay wero do gee okinco. Din

ɲa unjiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta do ger ka Bunɗi. Ampa-aɲ, maa ɲa nigig ko kalcak-kalcak wer kaak *cawar-aɲka. » ²⁹ (Ka seener, awalle, ɲu talig Pool Zeruzaleem in gem rakki kaak ɲu kolaag Tropim. Naar kaak asa min Epeez ho do taŋco-at a Pool iyiiɲ atta do ger ka Bunɗi.)

³⁰ Hiyya, geeger okinji barjiltu ho ɲu asiy min ay wero. Min ɲu obiig Pool, ɲu imiliig kara, kar ɲu dibiriig botilay kodok-kodok. ³¹ Uudin taat ɲu rakiy deenji, kabarre galiiji do tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. ³² Kodok di, ɲa soktu askirna in aginduwco, ɲu aaniyiig gee-aku in gadco. Min gee kuuk koocaag Pool taliig tatkaw in askirnay asaw-ak, ɲu peytu. ³³ Do wer-ak, tatkaw-ak sinjiiji moota do Pool, kar ɲa kaawiico do askirnay a ɲuu obinji ho ɲuu duuniɲ in jinzirin seera. Hiyya, ɲa indiig gee-ak aman : « Gem-aɲ, ɲaar waa ho ɲa nig maa ? » ³⁴ Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola do koolinji nam tatkaw-ak sa ibanno baat ta koriyco. Hiyya, min pa-ak, ɲa kaawiico do askirnay a ɲuu iyiiɲ Pool do ger ka tatik ka askirnar. ³⁵ Min ɲu ottu do wer-aka, Pool naaltu asinji ka gusuurdi a ɲaa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. ³⁶ Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daanɲa ! Daanɲa ! »

Pool osa biy do unco ka sinɲay Yuudinna

³⁷ Wiktin taat ɲu rakiy ko unjin Pool do ger ka tatik ka askirnar, Pool indiig tatkaw ka askirnar-ak aman : « Baanu, beror botol, naan kaawe dak sooda ? » Naar gay telkiiji aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? » ³⁸ Naar kinke-aɲ doo ko gem kaak

min Meser coy kaawin unḡa-aka, ḡaar kaak amil sawirḡaw ḡo goosiner inḡ gee alip pood-aka ? »
³⁹ Pool gay telkiiḡi aman : « Ha'a, ḡa nunno. Nun Yuudiḡe. Nu weentu Tars ḡo kid ka Silisi. Geeger ḡaar-ak, sinḡi alaw. Baanu, beror botol, naaco kaawe ḡo gee-aḡku. »
⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriiḡi botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, ḡa peytu ḡo unḡi ka ger-aka. Na jaaltu pisinḡi a gee yaa bugume. Okinḡo, ḡu bugumtu, kar ḡa kaawiico inḡ kaaw ta Yuudinnar.

22

¹ Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyḡi, gem kol sinḡay, cokiyon taat naaco kaawe diḡka, naa imile kaar. »
² Min ḡu doriig Pool kaawa inḡ kaawco-ak, ḡu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deetiḡ inḡ unḡi di. Na diytu aman :
³ « Nun *Yuudiḡe, ḡu weentu Tars ḡo kid ka Silisi. Kar nun maadanne Zeruzaleem di. Gamaliyeel gay garkiy-intu maman naa ibine taḡ *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Buḡdi inḡ gelbin rakki ar kaak kuḡko giniḡ riyoy yoo diḡka. »
⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday inḡ daadi, nu taadiygu, nu duuniig inḡ jinzirrina, nu unḡiig daḡaayne, ho nu deegu. »
⁵ *Mee satkiner ka tatko inḡ aginay kuuk ḡume inḡ ḡaara, ḡuur yaadu rabile saadinnar. Nuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye ḡo sinḡa kuuk Yuudinna kuuk goy ḡo geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obiḡ gee kuuk aamin inḡ Iisa Masi, naa iyiḡ Zeruzaleem, ḡuu taadiyiḡo. »

*Pool kaawa maman Iisa Masi koliiga
 (Akt 9.1-19, 26.12-18)*

⁶ Pool gaayitit do kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan irintu cippit min kuwa ka samaaner paayidu. ⁷ Min naar-ak, nu galto bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyyin ampa ? ” ⁸ Nun gay aman : “ Rabbine, kin waa ? ” Kar gaay-at gay telkiidu aman : “ Na nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiyyi-anka. ” ⁹ Gee kuuk aadaan-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, nu bal dorin gaay taat kaawaadu-ata. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : “ *Rabbine, di naa gine maman ? ” Rabbin gay telkiidu aman : “ Ucu, baa do geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase waan yaan gaarin ay maan kaak Bun rakiy kii gine. ” ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiig pisindu, nu daanintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Ananiyaas. Na gem sellen ho na obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okinco kuuk do geeger-ak ozilaaga. ¹³ Na asintu gasa, kar na kolintu aman : “ Sawuul, gem kol sinji, pilig odinan. ” Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan na pey untu. ¹⁴ Kar na kaawiidu pey aman : “ Bun ka aginiyte do bincin min awalle a kii ibinin taat na rakiyo. Na do bincin a kii talin naar kaak sellen ho ki cokiye gaayay. ¹⁵ Na do bincin a kii gine saadiney ka Iisa do gamin okinco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin do geemir. ¹⁶ Kar din gay, ki era pey maa ? Ucu, diyit amaanen in sin ku Iisa Masi, nuun *batiziye ho naan saamiyin zunuubinnan. ” »

Pool osa maman ηu naamiig do gee ku Yuudinnado

¹⁷⁻¹⁸ Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeeptu Zeruzaleem, yiriy rakki, nu unjitu do ger ka Bundi, nu salkiytu. Kar Rabbin Iisa Masi bayniidu ho ηa kaawiidu aman : “ Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaatdo kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. ” ¹⁹ Nun gay telkiiji aman : “ Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaaner, nu koocgig gee kuuk aamin in kinke, nu obgiigu, ho nu unjigiig danaayne. ²⁰ Esa do wiktin taat ηu deeyig saadinen Etiyeen-ak, nun oki goya. In gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooyaat kesuunco. ” ²¹ Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : “ Baa paa di, nu naamaacin serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. ” »

Pool in tatkaw ka askirin ku Room

²² Gee-ak cokiyiig Pool nam wiktin taat ηa diytu a Bun naamiig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, ηu teestu koole aman : « Daan gem-an kara ! Dakon rasiñido ηaa goye do kid-anka ! » ²³ Min paak, kooliñco jaala jaalen di, ηu soriit kesuunco ho ηu ergiita, ηu sokiy pey kida ho ηu dawiy kuwa.* ²⁴ Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyiico do askirnar aman : « Obon gem-anka, unjon atta ho koocon in kordingo. Paa kat, ηaa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyco. » ²⁵ Ek di ηu teestu duuniñji a ηuu koocinji. Do wer-ak, Pool diyiiji

* **22:23** ‘ηu soriit kesuunco ho ηu ergiita, ηu sokiy kida ho ηu dawiy kuwa’ : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner in dawwe ka kidar gaara kadar ηu dapiñ aale.

do tatkuwco aman : « Yaman, kawiyon, ya nu bal dukume misa seriine, ku gin botol taat kuu kooce Roomiñce walla ? »

²⁶ Min gem-ak doriit kaaw-at, na daktu ceer dengey ta tatkaw-aka. Na diyiiji aman : « Yaman, gem-an, naar Roomiñce. Ansi-an, gii giniñ maman ? » ²⁷ Hiyya, tatkaw-ak asiig gas Pool, kar na indiig aman : « Kaawor ja ta6, kinke Roomiñce walla ? » Pool gay telkiiji aman : « Hii, nun Roomiñce. » ²⁸ Kar tatkaw-ak kaawiiji pey aman : « Ki taliin nu ginit Roomiñce-an, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiiji aman : « Nun gay, min nu weentu, nu Roomiñce. » ²⁹ Kodok di, gee kuuk raka zer kooçinji-ak rasiiga. Meenji tatkaw ka askirnar din sa, kolaw obga, asaan na doodig Roomiñce in jinzirre.

Pool do unço ka agindaw ku gay seriiner

³⁰ Tatkaw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiiji do Pool. Ampa ko, ka kawtinti, na koliig agindaw ku gay satkiner in ku seriiner okiñco. Kar na kiliig jinzirin ku Pool ho na iyiiig do unço.

23

¹ Min nu iyiiig Pool do unço, na taliig gay seriiner-ak yalaan, kar na kaawtu aman : « Gem kol sinṭay, riy taat nu gintu do unji ka Buñdi yoo diñka, taar samaane. Do bi naar-ak ko, gelbiner weytu. » ² Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak nu kolaag Ananiyaas diyiico do gee kuuk goy moota in Pool-ak aman : « Baasonjiig biy-aka ! » ³ Min pa-ak, Pool kaawiiji aman : « Buñ meenji di yaan baase. Kin kaak ar durdurre kaak nu ooyji maan portik min

kara. Kin goy annen doo di, kiidu dukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiyo, kar kin gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a nuun baasindu-aka. »

⁴ Njuur kuuk goy moota in Pool-ak kaawiji aman : « Kinke-an di gedirgiy warin mee satkiner ka tatko ka Bunji ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol sintay, saamiyendu, nu ibanno kadar na naar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : “ Dakon warindo tatkaw ka darriko. ”* »

⁶ Pool iban kadar gay dukume seriiner-an, daarinco *Sadusiyenna ho daarinco gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, na jaaltu gaayay do unco aman : « Gem kol sintay, nun Pariziyence ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yiriyta ku tala nu dukumaadu seriine, nu ginaat asaan nu diy gelbiner kadar Bun asa nooyin gee ku mate. » ⁷ Min nu doriit kaaw-at, Pariziyenna in Sadusiyenna teestu meele. Hiyya, gee kuuk num-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, nuur diya a gee kuuk mate, nuur nooydo. Ho nu diya pey kadar *dubal ku Bunji ginno, in ruwwinnay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin nuur-ak goya. ⁹ Nu meeliy kee nam hawinco jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin kuuk bilda gee in gaanuun, uctu kaawe rada aman : « Talon, gem-an ni balji gase oorne. Kin taa gine ruwwine, wala dubil ka Bunji kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkaw ka askirnar-ak din sa kolaw obga a pa nuu eerin ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, na kaawiico do askirnay aman : « Paayon ! Imilon

* 23:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 22.27.

min datik ta geemir. Azbon min do pisinco ho iyon
atta. » Hiyya, nu iyiiga. ¹¹ In aando-at di, Rabbin
bayniiji do Pool ho na kaawiiji aman : « Zeedu, ki
kaaw samaane anne Zeruzaleem do bi kanto. Nu
raka ki deelin pey kaawon-an do geeger ka Room.
»

Dee ka kaawor do bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in kawtira, Yuudinna daarin
numtu in cigile ho nu togiltu in Bun aman : « Wala
ni tiyaw, wala ni siyaw, illa ya Pool nu deeyig ja. »

¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-
ak baawtu gasin agindaw ku gay satkiner ho in
aginay ku darrer ho nu kaawiico aman : « Nin-
an sa togil in Bun. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee
ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in gay seriiner
okinco aman : “ Indon din di tatkaw ka askirnar,
naako naamin pey Pool. Kuuji kaawe kadar ku
raka goyin pey kaawoy. ” Nin gay siy ko zinini
ya nu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ron ka booy ta Pool gay dorit kaaw-ata.
Kodok di, na birtu do ger ka tatik ka askirnar, na
unjitu, ho na miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu
rakki min agindaw ku askirnar. Kar na kaawiiji
aman : « Iyiig dubil-an do tatkuwin. Na gin kaaw
ooma naaji kaawe. » ¹⁸ Askirinco-ak toliytu in
dubil-aka, na iyiig do tatkuwiy. Kar na diyiiji aman
: « Pool kaak goy do danayner-an kolintu kar na
diydu a naan iynji dubil-anka, na gin kaaw ooma
naan kaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho na
imiliig dubil-ak kara. Kar na indiig aman : « Ki
gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Naar gay osiiji
aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a nuun
inde a kii iyiin Pool kawta do unco ka gay seriiner.

Njuun kaawe a nu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyiñcofo ! Gee pak orok pood isji guba nam nu togil in Bun a nu tiyaado ho nu siyaado, illa ya nu deeyig ja Pool. Gee-anjur siy ko zinjico. Illa nu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, na diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilinno kaaw-an tak-tak kara. » Kar na rasiig, na deettu.

Nu janjig Pool Sezare

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnay ho na kaawiico aman : « Numon askirin miy pood maaya, in orok peesira dalnay. Min nuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyon zinjico, in pat parrika ta aandor ku 6aa Sezare.†
²⁴ Imilonji oki pisay kuu iynji Pool in aapiye do wer ka guberneer Peliks. » ²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki maktumne do guberneer, na kaawiji aman : ²⁶ « Gem kol guberneer Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyjin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni naamiijin-anja. Nu raka deenji. Wiktin taat nu dortu kadar na Roomince, nu astu moginji‡ in askirnar, nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiji kaawo. Paa ko, nu iyig do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak di, nu ibintu kadar nu diyiji kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do danayner oki nu obaagdo. ³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna

† **23:23** 'Sezare' : Na geeger tatiko. Na wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kid ka Zuuda. ‡ **23:27** 'moginji' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwinji'.

sooriya do gem-aŋ a ŋuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naan ŋaaminji. Kar nu kaawiico do ŋuur kuuk diyji kaaw-ak a ŋu 6aa sakkiyiŋ do weriŋ. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat ŋa kaawiico. Ŋu iyiiŋ Pool iŋ aando-at di nam do geeger ka Antipatriis.

³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeepu do werco Zeruzaleem. Ŋuur dalŋay iŋ Pool gay, birtu iŋ uŋco yoo Sezare. ³³ Min ŋu ottu Sezare, askirna-ak beriit maktumne-at do guberneer Peliks ho ŋu gaariijig Pool. ³⁴ Guberneer-ak garkiyiit maktumne-ata, kar ŋa indiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » Naar gay telkiiji aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min ŋa dortu pa-ak, ŋa telkiiji aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyji kaaw-ak, ya ŋu as di, kar gii talin kaawoŋ. » Hiyya, ŋa bertu izinne do askirna, ŋuu iyiiŋ Pool do ger kaak ŋu pintu do sultan *Herood.

24

Pool do uŋji ka guberneer Peliks

¹ Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daariŋ astu min Zeruzaleem : ŋuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, iŋ gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho iŋ agindaw daariŋ ku pey. Ŋu astu do uŋji ka guberneer Peliks ho ŋu sakkiyiŋ Pool. ² Guberneer-ak ŋaamtu gee a ŋu 6aa iyiiŋ Pool. Min ŋu iyiiŋ, Tertuluus-ak ictu kaawo aman : « Gem kol Guberneer, iŋ barkin taŋjiŋ kat ni gasit aapiy do darre-anta. Iŋ ibine ka riyoŋ, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajiŋ barkine do gamin okiŋco kuuk ni gastu min lociŋ ay wiktine ho do wer okiŋji. ⁴ Kar gay, nu

taɲkilaacinno dakina. Ɗaar-ak baanu, berni botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-aɲ ɲaar gemno. Ɗa barjilig Yuudinna okiɲco kuuk goy do duniiner ho ɲa tatkuwco ka gee kuuk ɲu kolaag Nazariyenna. ⁶ Ɗa rak nigin *ger ka Buɲdi oki. Do bi ɲaar-ak ko, ni obiiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. Ɗa imiliig Pool min do pisinni in raɗa. ⁸ Kar ɲa kaawinti a ni ɓaa sakkiyiɲ do unjiɲ.]*^{*} Diɲ kiɲ meenjiɲ guberneer indig gem-aɲka, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okiɲco kuuk goy do wer-ak ooyit kaaw-ata ho ɲu kaawtu a ta do botilti di.

Pool osa biy

¹⁰ Min ɲaar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a ɲaa kaawe. Ek di ɲa kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, ɲa kinke-aɲ ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjiɲ, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Buɲ do geriy. Kiɲ meenji ɓaa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Buɲdi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjilgido. ¹³ Gee-ak, ɲu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaaw-an waran do unjiɲ. Ka seener, nu aadaat Botol ta Iisa Masi taat ɲu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Buɲ

* **24:8** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariɲ ku Buɲdi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

ka aginiyte, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in j ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Bun a naa nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar nuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taar-at ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Bun di ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Bun di. ¹⁸ Wiktin taat nu gasin do ger ka Bun di, nu siy ko zin kar ar kaak *gaanuunte kaawtu. Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid ka Aazi kat gasintu. Ya nu gin kaaw in nunu, zer nuur kat yaa ase ose bin kico do unjin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-an, nuur ko kuuk hadire do wiktin taat nu sakkiiyin do unco ka agindaw ku seriiner, nuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tongo aman : “ Nun aamina kadar Bun asa nooyin gee ku mate. ” Wal do kaaw taar-an din ga, nu sakkiiyintu anne ? »

²² Naar Peliks, nu kaawiiiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di na diyiico do gee kuuk sakkiiyig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tatkaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar na beriiiji izinne do tatkaw ka askirnar a Pool yaa goye do danjaayner di. Kar nu rasiig us yaaji gade dak sooda ho nu diyiico do geenji a nuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do danjaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daaciy Dursiil, nu astu talin Pool. Daaciy ta Peliks, taar

*Yuudiŋca. Peliks ŋaamtu waan yaa iyiin Pool ŋuu cokiyinji, ŋaa kaawe do bi ka imaan taat do İisa Masi. ²⁵ Min ŋu iyiiga, ŋa ictu kaawo. Ŋa kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zin̄kar ho do seriin ta Bun̄di taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar ŋa diyiji do Pool aman : « Din̄ka-an̄ deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naan̄ kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, ŋa diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in̄ menaw ŋa kolgig a ŋuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin̄ Pool min do daŋaayner asaan ŋa raka a Yuudinna yaaco aawe gala.†

25

Nu iyig Pool do unji ka Pestuus

¹ Min Pestuus ottu Sezare, ŋa gin mena subba di, kar ŋa uctu ho ŋa deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna, agindaw ku gay satkiner, in̄ aginay daarin̄ ku pey astu do unji ka Pestuus a ŋuu sakkiyin̄ Pool. Ŋu wakiliiji ³ inde aman : « Baan̄u, ni raka a kii jan̄kin̄ Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee kaawco a ŋuu deen̄ji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, ŋaar goy daŋaayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko baawe. ⁵ Rason̄ aginduwko yaan ŋaamin Sezare, ho ya gem-an̄ kat nige sa, kar ŋu sakkiyon̄ga. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu

† 24:27 'Peliks bal imilin̄ Pool min do daŋaayner' : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem ŋu obig daŋaayne elgin seer ho ŋa ginno oorne, zer ŋuu pikin̄ji.

mena orokkan porpodi, kar ɲa yeeptu Sezare. Min ɲa ottu Sezare, ka kawtinti, ɲa deettu do wer ka seriiner ho ɲa bertu izinne a ɲuu iyin Pool ? ⁷ Min ɲu iyiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho ɲu diyiiji kaawin dakina kuuk ooma. Kar gay, ɲu bal gedire gaare baat ta sakuunco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala in *gaanuun ka Yuudinnar, wala in *ger ka Bunɗi, wala in sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di ɲa indiig Pool aman : « Ki raka baawe Zeruzaleem kat nu baan dukumin seriineɲ annere wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do unco ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Annen di ɲuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. Naar kin meenji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin oorne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, ɲaarak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk ɲu diyiiidu-aɲ kat in botilcodo, waan ginno botol taat ɲaan iyin do unco. Di yaa pa-ak, naa kolin sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat ɲaadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco in gay taayinji, kar ɲa kaawiiji do Pool aman : « Min kin meenjin kat koliig ko sultan-aka, meenjin baa wer ka sultan. »

Pool do unji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa in booy Bereniis astu Sezare a ɲu baaji ooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat ɲu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do

daŋaayner anne. ¹⁵ Wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daariŋ astu talindu, minnincó, daariŋ agindaw ku gay satkiner. Nju astu sakkiyiŋ gem-aka ho ŋu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni numaag ja gem-ak in gee kuuk ŋu giniy kaawna kat ŋaa imile kaay unco. Ya ŋa bal imile kaay gay, ni rasaakongado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne in nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu baawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu naamtu a ŋuu iyiiŋ Pool do undu. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal ŋu diyji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ Nju meeltu in Pool do bi ka abaadinco tanco ho do maan gemir pa ŋu kolaag Iisa. Naar mat ko, kar Pool gay a ŋa nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taar-an patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya ŋaa gedire ba Zeruzaleem kat ŋuu gaasin kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar ŋa inditu a ŋa ba do unji ka sultan ka Room. Anner kat ŋuuji dukumin seriiney. Paa ko, nu diyiiico do askirnar, ŋuu gooyinji do daŋaayner nam wiktin yaa nece taat naa iyiiŋji do unji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiiji do guberneer Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyiŋ gem-anka. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki dorinji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa in Bereniis* istu gaminco ku sultinniidi ho ŋu baawtu do ger ka tatik kaak gee numgiyo. Wiktin ta ŋu unjitu do

* 25:23 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

wer-aka, agindaw ku askirnar, in ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okinco nume, Pestuus naamtu gee a nuuco iynji Pool. ²⁴ Min nu iyiiga, guberneer Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultinji ho in kunjo okinjo kuuk as anne-anjo, ku talaag gem-anjo : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. Nu kaawdu ja Zeruzaleem, kar nu asiidu pey anne. Kar kaawco gay, a illa nuu deenji. ²⁵ Yampa, nun gay, dakji gasdo oorne taat nec iye muutuy. Min naar kat rak baawe do wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak, nu bertu botol ta nuu iynji. ²⁶ Kar gay, nu taliy paa, nu ginno kaaw taat tab naaji siire do sultan do bi naar-aka. Ek di nu iyiig uncin kin meenji sultan Agripa in gee okinco kuuk num-anjo. Ya ku deejit kaawoy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷ Asaan ya lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa naamin Room. »

26

Pool osa biy do unji ka sultan Agripa

¹ Do wer-ak, sultan *Agripa diyiji do Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan. » Hiyya, Pool jaaltu pisinji ho na teestu ose biy aman : ² « Gem kol sultinji, yiriyta-an galdu. Nu iciy kaaw do unji do kaawin okinco kuuk Yuudinna diyidu. ³ Yiriyta galdu pey asaan nu iban kadar kin meenji ibingig samaane aadanna okinco ku *Yuudinnar yoo kaawinco ku meelol. Do bi naar-ak gay, ic subiraw ho cokiyu.

⁴ « Yuudinna okinco ibingig goyindu min nu dubile. Nu ibingin min nu uciy in geendu ho wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵ Nu aadig goye

ka Pariziyennar. Goye ɲaar-aɲ raɗa, pakgig goye okiɲi ka abaadinte. Ya ɲu rakaw, gee-aɲ nec kaawe bir asaan ɲu ibingin min daayum. ⁶ Kar diɲ gay, ya ɲu talaat kaawor, ɲu talaat asaan nu diy gelbiner ɗo kaaw taat Buɲ kaawiico ɗo aginiyte a ɲaa gine. ⁷ Kaaw-at, Yuudinna okiɲco era a taa ase ɗo werti. Tamba taat orok iɲ seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Buɲdi yiriyo aando ɗo bi ɲaar-aka. Gem kol sultinji, ki talaw, ya ɲu sakkiyaanu, ɲu sakkiyaan ɗo bi ka kaaw-an di. ⁸ Kuɲ Yuudinna, maa di ku kaawiy a Buɲ gediraado nooyiɲ gee ku mate ?

⁹ « Ya ɗo tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu pociɲ Iisa ka Nazareet. ¹⁰ Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min ɗo agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Buɲdi dakina ɗo daɲaayner. Kar wiktin taat ɲu rakiy deenɗo sa, nu ooye. ¹¹ Nu ɓaay ɗo ay ger ka salaaner, nu taaɓiyiigu a ɲuu rasin imaanco. Iɲ dapiɲkor taat aale loco, nu taaɓiyiigu oki yoo ɗo darrinay kuuk pey.

*Pool kaawa maman Buɲ koliiga
(Akt 9.1-19,22.6-16)*

¹² « Do bi ɲaar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beriidu izinne a naa ɓaawe Damaas. ¹³ Gem kol sultinji, iɲ yiriyo, wiktin taat nu ɓaayiy ɗo botildi, tala kar maan iriɲtu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, iɲ eendu kuuk ni ɓaay marti. ¹⁴ Do wer-ak, okintini, ni sollitu keɗer. Dora kar gaay ar ta gemor kolaanu iɲ kaaw ta *Yuudinnar aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taaɓiyin ampa ? Kiɲ kaanɲ bombo ar

berki kaak ɲu koocaaga, kar kaan̄ ka bombiŋkaw-aŋ maalan di. ” ¹⁵ Nun gay aman : “ *Rabbine, kiŋ waa ? ” Kar Rabbin gay telkiidu aman : “ ɲa nun Iisa kat ki taabiyyi-aŋka ! ¹⁶ Di ɲaar-ak, uc kay asinjin. Nu bayniijin-aŋ a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe do geemir a nu bayinjin yiriyta. Kar naan̄ bayne pey ho naan̄ gaare gamin ku pey kiico kaawe. ¹⁷ Naan̄ ɲaame do gee kuuk Yuudinna in̄ kuuk Yuudinnado ho do werin-ak okiŋco, naan̄ gooye. ¹⁸ Nu ɲaamaacin loco a ki ɓaa piliŋ odinco. Kii imilin̄ min do gondikor, kii iyin̄ do portikaw. Kii imilin̄ min do pise ka *Seetanner, kii iyin̄ do Buŋdi. Ya ɲu diyit imaanco lotu, ɲuu gase saamiye ka zunuubinnico ho ɲuu gase pey haginco in̄ ɲuur kuuk Buŋ doɗtu. ” »

Pool osa do riy taat ɲa gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal pociŋ maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in̄ gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do geegirnay okiŋco ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geeŋco ibanno Buŋ. Nu kaawiico a ɲuu ibiniŋ nigiŋco, ɲuu ase do Buŋdi ho ɲuu gine gamin kuuk gaara a ka seener ɲu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Buŋdi a ɲuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Buŋ gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Buŋdi do uŋco ka gee okiŋco, gee kuuk aginda in̄ kuuk ɲaada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in̄ nabiinna kaawtu min daayum a ɲuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya

aman : “ Masi kaak Bun doβtu asa taabiye, ŋaa mate ho ŋa asa nooye awalle min do gee kuuk mate. Ŋaa gaare do gee ku Yuudinna in kuuk Yuudinnado portikaw taat yaa iyin do botol ta jilindi. ” »

Pool kolaag sultan Agripa a ŋaa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pestuus dukumiit kaawoy ho ŋa jaaliit gaayay aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! » ²⁵ Pool gay yeep-ijiit aman : « Kooŋe, in karaamineŋ, nu diyiiŋ-an nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar ŋa gin kabarre do gamin-an okinco. Do bi ŋaar-an ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-an bal ase in cigile. ²⁷ Hadi kinke sultan Agripa, an kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin kat aaminaaco ! » ²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiji do Pool aman : « Do tanjin-at a hiyya, kiin newsin ko kretiyeŋce melen ansii di walla ? » ²⁹ Pool gay telkiiji aman : « Nu inda Bun locin, yiriyta wal neginda, ki asa gine ar nunu, bal jinzirrina-an ku ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okinco kuuk cokiyaan din ka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in guberneer Pestuus, in Bereniis, ho in gee okinco kuuk goy in ŋuura. ³¹ Wiktin taat ŋu amiltu kara, ŋu kaawtu benannico aman : « Gem-an, ŋa bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo danŋaayne oki, ŋu obaagdo. » ³² Agripa gay diyiji do Pestuus aman :

« Zer yaa gem-anj kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

27

Nu naamig Pool Room

¹ Guberneer Pestuus ictu niyine a nuuni iye in markaba do unji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, nu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak nu kolaag Juliyuus ho nu beriiig Pool do pisinji, in gee daarin ku pey kuuk goy do danjaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riy do sultan ho na gin askirna miya do aaroy. ² Ni neptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho na baa do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus naar gem sellen in Pool, ek di na beriji botol a na baa talin geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us naamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min naar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya, ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Liisi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho na baa do kid ka Itali. Hiyya, na paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni neptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in taa bine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey naamaani tongo nam na todintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak nu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy

datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kidka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy soodsood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki nu kolaag « Bopoor* », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rada. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar†, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi naar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sinjay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabte in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. » ¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar pocit kaaw ta Pool ho na diy kaay in kaaw ta gem ka suugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² Nu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-an kuuniyaado in menaw kuuk us diyaw. Do bi naar-ak ko, gee anuwco kaawtu a nuu deete min ede. Ya Bun ooy-ak, nu raka a nuu ote do bi ka barrer ka pey do kidka Kreet kaak nu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyinjji samaane. Us abarro dakina.‡ Nu pakira a ya nu ot ede, nuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

* **27:8** 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'binjico ku barriniydi kuuk samaane'. † **27:9** 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka. ‡ **27:12** Ya gem unja do bi ka barrer ka Peniks-ak, na unja min nugil sood in gale ka pati wala in meeda sood in gale ka pati. Ansii ko, in siteene, us abarro pey dakin do wer-aka.

¹³ Jammiy sooda, ɲu awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampa-ak, gee ku markab-ak raka ko deete, ɲu pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min ɲaar-ak, ɲu teeniig hadinne kaak ooma ɲu duuniig markaba awalle, ho ɲu deettu. ɲu aadtu moota in kid ka Kreet. ¹⁴ Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat ɲu koliy « Erakiloon§ » paayiy min ka dambinay ku Kreet. ¹⁵ Kurumbiin-at ɲaamiig markabni nam ni gedarro sinje unɗa. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us ɓaay di. ¹⁶ Min pa-ak, ni birtu moota in kid kapak kaak ɲu kolaag Koda kaak goy ɗatik amiydi. Wer-ak, kurumbiin ool ɗak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak ɲu duunig ɗo aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool ɗak ko sooda, ni taaɓiyiit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. ¹⁷ ɲu teeniig markab-ak, ɲu iciiga ho ɲu diyiig kuwa ɗo ka tatko. Kar ɲu zerɗiig markab kaak tatko-ak in mernan, pa ɲaa dime. ɲu gina kolaw paa ɲu solle ɗo yir ka Sirt ɗo kid ka Libi. Paa ko, ɲu duuntu maan aaro ɗo amiydi yaa peyin markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us ɓaay di. ¹⁸ Ka kawtinti, us wakila paa di. Hiyya, ɲu teestu oriɲ gaminco ɗo barrer. ¹⁹ Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriig gamnay ɗo barrer. ²⁰ Mena kuuk ɓaay in unɗo, kurumbiin gay pooɗ seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

²¹ Gee kuuk goy ɗo markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu ɗatikco ho ɲa kaawiico aman :

§ 27:14 'Erakiloon' : ɲa us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, ɲa uca min ɲugil sood in coke ka pati.

« Gem kol sinṭay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taabine ho kasaarne-an asaakonno. ²² Kar diṅ gay, obon aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. ²³ Ka seener, in aando, *Rabbiner Buṅ kaak nu abdiyyo ṅaamduug dubiley. ²⁴ Kar dubilak kaawiidu aman : “ Pool, dak gineno kolaw. Nuṅ ginin seriinen do unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Buṅ, ṅaar sellen in kinke. Ampa-ak, ṅaan jile in gee okinco kuuk do markaba. ” ²⁵ Di gem kol sinṭay, obon aditko. Nun gin amaanaw do Buṅdi. Kaawoy sa yaa ase do botilti uudin taat ṅa kaawiidu. ²⁶ Nu taliy-an taate peye unḡa do kid kaak datik barrer. »

²⁷ Ni gin mena orok in poof min kurumbiin-at teestu. Ta deetinti do barre kaak ṅu koliy Adriyatiik. In datik aando, gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote do kidar. ²⁸ Do bi ṅaar-ak ko, ṅu ictu dambi kaak ṅu duuniig in merno ho ṅu acciig do amiydi a ṅuu geeme baatinṅkuwiy. Baatinṅkuwiy gay nec orok subba in peesira meetir. Ni sinjitu unḡa soof, kar ṅu geemtu pey. Do wer-ak, ṅu gastu orok seer in porpoof meetir. ²⁹ Nu geemiy pa-ak, asaan ṅu gina kolaw kadar markabco akuun yaa dooye in dambay. Do bi ṅaar-ak ko, ṅu ortu hadinnina poof duun aaro a ṅuu peyin markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

³⁰ Min ṅaar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiig markab kaak kapak-aka ho ṅu kaawtu a ṅuu ḡaa duuniṅ hadinnina ku pey unḡa. Kar ṅu raada di. Nu raka nere min do markabar, ṅuu rasiṅ eenco. ³¹ Kar Pool gay diyiiji do tatkaw ka

askirnar in geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-aŋ kat paay min do markabar, ku pakaado tak-tak. » ³² Hiyya, askirna-ak dukumiig mernan kuuk nu duunit markab kaak kapak-aka, ho nu rasiig na deettu do amiydi keeji.

³³ Wiktin taat nu eriy wer yaa wale, Pool kaawiico aman : « Talon ja, gin mena orok in pood kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna. ³⁴ Dinka-aŋ okumo dak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile zin kiko. Nu kaawaako pey, Bun yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » ³⁵ Min na kaawiico pa-ak, na ictu mappa ho na deltu barkin do Bundi do unco okinco. Kar na pirsiiiga ho nu teestu tee. ³⁶ Hiyya, nuur okinco obtu gelbinco ho nu teetu. ³⁷ Okintini kuuk do markab-ak, ni nec gee miy seer in orok peesira in bijigiy (276). ³⁸ Min nu teetu, nu aaytu, teenco kaak dak-ak, nu oriig do barrer, paa kat, markab yaa dake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ibininji. Kar ni taltu wer rakki gin yiro. Paa ko, nu ictu niyine, ya taaco kuuniye, nuu iyiiŋ markaba do wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, nu dukumiig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, nu rasiig do amiydi. Kar nu ipiriig pey mernan min do atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar nu duuntu zimilla berel do et ka unci. Paa kat, us akiliig yoo do yir-aka. ⁴¹ Nu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak dooy in yir kaak bayanno min do amiydi. Unji ka markabar orbitu do yiror ho na

* **27:34** 'durwey' : Werin daarin, nu kolaat a 'law ta kaar'.

gedarro ko sinje un̄da. Kar baay ka markabar gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a ɲuu deen̄ gee ku daɲaayner okiɲco. Paa kat, minninco rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jilin̄ Pool. Paa ko, ɲa todiico a ɲuu ginenco riy taar-anta. ɲa kaawiico do ɲuur kuuk iban amay, ɲuu paaye awalle nam ɲu baayiy amile kara. ⁴⁴ ɲuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho ɲu aadiɲco. ɲu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okiɲco, ɲu amiltu cewey min do amiydi.

28

Pool do kid ka Maalt

¹ Min okintini amil cewey, ɲu kaawinti a kid-an̄ sinji Maalt. ɲa goy datik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu noke. Paa ko, ɲu ɲaaminti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a ɲaa leenco do aki. Kar wiktin ta ɲa leeyiigu, aal umiig do pisin̄ji ho ɲa caaltu asaan ak cokiiji tongo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisin̄ji-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Gem-an̄, ka seener, ɲaar daa gee. Min do amiydi diɲ sa ɲa pake, kar seriin ta Bun̄di gay rasaagdo, ɲaa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiig aal-ak do aki ho ɲa bal aawe yoo maanna. ⁶ Okiɲco ɲu era akuun pisin̄ yaa waase ho wal ɲaa galen̄ ko bup di, ɲaa mate. ɲu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, ɲu ictu kaaw ta pey ho ɲu kaawtu aman : « Way, ɲaar-an̄ oki bun̄ rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak nu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, naar di kaaco. Na obinti ar sintay in gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geriy. ⁸ Sando, takan Publiyuus gay radaw. Zinkay tongo ho na tennaw. Na weya ka danlil. Min Pool doriit kaaw-at, na unjitu, na leeyiiji pisinji do kaay ho na salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk radaw ku pey doriit kabarre-at, nu asiig gas Pool ho na cooligu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin dakina. Wiktin taat ni rakiy nepe markaba nii deete, nu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goytu do kid ka Maalt koyin subba, kar ni neptu markaba. Markab-ak gay, nu kolaag « Diyoskuur » ho na min kid ka Alekzandri. Na goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni neptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammiytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jarbitu moota in kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger naar-ak, ni gastu gee ku aamin do Iisa indinti a nii goye mena peesira in nuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, nu uctu a nuuni naame. Nu naaminti do werin kuuk nu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ».* Min Pool taliigu, na

* **28:15** Wer ka numinco-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

deliiji barkin dɔ Bunɗi ho ɲa denjirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, ɲu beriiji izinne a ɲaa goye ger keeji di. Do wer kaak ɲa goyiy gay, gin askiriŋce gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Bunɗi Room

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a ɲuu ɲume dɔ weriy. Min ɲu ɲumtu, ɲa kaawiico aman : « Gem kol siɲtay, nun kaak ku taliy-an, ɲu obintu min Zeruzaleem ho ɲu sakkiyintu dɔ uŋco ka gee ku Room kuuk goy annere. ɲu obintu maalan di, wala nu nig in geente, wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸ Min gee ku Room taliit kaawor, ɲu rak pikindu asaan ɲu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹ Kar Yuudinna gay pooce ho kaaw-at gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye dɔ wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaadɔ loomayin ta siɲta ku darrer. ²⁰ Do bi ɲaar-ak ko, nu kolinŋko gii ɲaame ho naako gaare baati. Kuɲ ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriyo. Do saan taar-ak ko, ɲu doodintu in jinzirre. » ²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar gay telkiiji aman : « Nin anne, ni bal gase yoo maktumne rakki min Zuude taat kaawa biɲ ho ginno siɲni kaak as min annere kaak nig biy in kinke. ²² Kar nin gay raka cokiyyin taat kin meenji pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo dɔ botol taat ki aadiy-anta. » ²³ Hiyya, ɲu diytu yiriy rakki taat ɲuu ɲume.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina ɲumtu pey dɔ weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. ɲa gaariico *Meennaw ta Bunɗi. Ho ɲa bariya pey botol taat ɲaaco gedire dɔ bi ka Iisa Masi min dɔ *gaanuun

ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar.

²⁴ Daariñ ooyit kaaw-ata ho daariñ gay poocta.

²⁵ Kaawco bal ñume ho ñu raka deete. Do wer-ak,

Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin

ta Buñdi kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi

Ezaayi, taar ka seener. ²⁶ Ta kaawa aman :

“ Baa gasig gee-añku ho kaawco aman :

Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷ Asaan kayco ku geemir-añ bombo,

deñginco amil lawa,

odinco, ñu timingu,

pa ñuu diye do gelbinco,

pa ñuu dore in deñginco,

pa ñuu tale in odinco,

Ñu pooç jipte goyiñco in nunu,

paa kat, nu baltu gedire cooliñco. ”† »

²⁸ Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyon do kayko,

Buñ iyiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk

Yuudinnado. Gee ñuur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata.

» ²⁹ [Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna

amiltu min do geriy ho ñu teestu meelee benan-

nico.]‡

³⁰ Min ñaar-ak, Pool goytu pey elgin seer karaat

do ger kaak ña ajjirtu-aka. Do geriy-ak, ña obaag ay

gem kaak asa taliñji di. ³¹ Kar ña gaariicot Meen-

naw ta Buñdi ho ña garkiyiigu do bi ka *Rabbin Iisa

Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

† **28:27** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10. ‡ **28:29** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariñ ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

**Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala dō bi ka
Iisa Masi in danja
New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

ab97a9dd-e7e6-53b0-a477-f2859d09bc84